

Kas atsitiko su komsomolo vadais Vilniuje?

Aiškėja, kad vasario 11-12 Vilniuje įvykusio komsomolo suvažiavimo metu ligišiolinė tos organizacijos vadovybė Lietuvoje buvo lyg viesulo nušluota. Ne tik neliko nei vieno to paties sekretoriaus (tai yra, mūsiškai tariant, centro valdybos prezidiumo nario), nei vieno to paties biuro (tai yra, centro valdybos) nario, bet ir visame centro komitete (mūsiškai tariant, taryboje) iš 81 nario tie patys liko tik penki! 24 kandidatai į CK — visi nauji. Devyni revizijos komisijos nariai — visi nauji. Iš senos revizijos komisijos tik viena narė, A. Navickytė, pakilo į centro komitetą.

Tokių stambių permainų nebuvo net prieš septynerius su viršum metų, dar Stalinui gyvam tebesant, kaip 1952 m. gruodžio 12 į komsomolo viršūnę atėjo Juozas Petkevičius, išbuvo joje ligi šių metų vasario 12 dienos. Kaip anuomet Antanas Raguotis, perskaitęs suvažiavimo apyskaitinę kalbą, staiga dingio iš viešumos, taip dabar dingsta Petkevičius ir visi jo pagrindiniai bendradarbiai (J. Petkevičiaus vietą ir kompartijos centro komitetą jau užėmė naujas komsomolo vadas, A. Česnavičius).

Permainos, matyt, buvo suplanuotos jau anksčiau. Nes 1959 m. gruodžio 12 d. Komjaunimo Tiesoj paskutinį kartą buvo A. Laurinčiuko, kaip redaktoriaus, parašas. Po to Komjaunimo Tiesa visą laiką buvo pasirašoma redaktoriaus pavaduotojos J. Civilkaitės. Dabar, vasario 12 vakarą buvo formaliai sudarytas naujas centro komitetas ir jo biuras bei sekretariatas, o jau tą naktį spausdintoji Komjaunimo Tiesa išėjo su J. Civilkaitės kaip redaktoriaus, ne kaip pavaduotojos parašu.

Iš penkių pasilikusių senųjų CK narių trys yra komsomolo organizacijos pržiūrų leidinių redaktoriai: J. Lapašinskas — Jaunimo, Greta (ilustruotas mėnesinis žurnalas), M. Marcalis — Lietuvos Pio-

neriaus (dukartsavaitinis laikraštukas mokyklinio amžiaus vaikams) ir A. Dulinskas — Genio (mėnesinis liustruotas žurnalas mažamečiams). Kiti du seni CK nariai — V. Morkūnas ir V. Peisaravičius.

Iš redaktorių krito ne tik Laurinčiukas, bet ir A. Jonynas, aklas rašytojas (ir aklas komunistas), Moksleivio redaktorius (mėnesinis žurnalas vyresniesiems moksleiviams).

Laurinčiukas su Petkevičium pereitą vasarą buvo Vienoj, sovietų organizuotame jaunimo festivalyje, matėsi su vienu kitu lietuviu iš Vakarų, jų tarpe su V. Valaičiu, su kuriuo paskui Laurinčiukas polemizavo per savo laikraštį.

Pranešimai suvažiavime ir diskusijos po jų buvo visiškai trafaretinės kalbės, iš kurių visiškai nematyti nei ryškesnių priekaištų ligišioliniams komsomolo vadovams Lietuvoje. Suvažiav-

vimo rezoliucijoje, tačiau, ligišiolinės vadovybės darbas įvertintas tik "patenkintam".

Suvažiavime buvo trys svečiai iš maskvinio komsomolo centro komiteto, jų tarpe B. Čirkovas. Šis svečias po suvažiavimo ne tik neišvyko į Maskvą, bet pasiliko Vilniuje faktiniu šeimininku, būtent, antruoju sekretorium (mūsiškai tariant, Centro Valdybos vicepirmininku). Prie Petkevičiaus antras sekretorius irgi buvo rusas — G. Fodotovas.

DAR VIENAS SNIEČKAUS PRISIPAŽINIMAS

Savo baigiamajam žody pastarajam kompartijos suvažiavimui Vilniuje Sniečkus šūktelėjo:

— Argi neaišku, kad būdami vieni, mes niekuomet nebūtume galėję nusikratyti kapitalistų, dvarininkų, imperalistinių grobių priespauda!

(LNA)

ŽINIOS IŠ VISO PASAULIO

* JAV gynybos sekretorius Gates išvyko Europon ir pradėjo pasitarimus su Vak. Vokietijos gynybos ministru Strauss. Vieno iš pagrindinių pasitarimų klausimų yra vokiečių bazių Ispanijoje klausimas. JAV pritaria vokiečių planui, bet jam priešinas kiti NATO nariai. Reikia manyti, kad šis klausimas bus vienu svarbiųjų ir NATO gynybos ministerių konferencijoje, kuri įvyks Paryžiuje šio mėnesio pabaigoje.

* JAV ambasadorius Philip Bonsal grįžo Kubon ir buvo pasveikintas ekonominio karo paskelbimu Amerikai, Kubos valstybinio banko direktorius, mjr. E. Guevara, prieš pat ambasadoriui atvykstant per radiją ir televiziją gynė Kubos pasirašytą su Sovietija prekybos sutartį pareiškdamas, kad "mūsų kėčiausioji kova yra nukreipta prieš šiaurinės Amerikos monopolius".

* Britų paruoštas tarptautinių koegzistencijos taisyklių kodeksas šią savaitę bus pateiktas apsvartyti Jungtinėms Valstybėms ir Prancūzijai. Vakarų valstybės numato į pasiūlyti viršinių konferencijoje, kad pažabojus sovietų propagandą Afrikoje,

Vid. Rytuose ir Pietryčių Azijoje.

* Pekine komunistinė Kinija pasirašė sienų sutartį su Nepal. Ją pasirašius, Kinijos premjeras Ču En-lai paskelbė, kad jis balandžio antroje pusėje vyks į New Delhi diskutuoti dėl Kinijos-Indijos sienų ginčų. Nepalas yra maža karalystė šiauriniame Indijos pasienyje. Smulkesnių žinių apie jos susitarimą su komunistine Kinija nepaskelbta.

* Ligišiolinis Italijos premjeras Segni galutinai metė bandymus sudaryti naują Italijos vyriausybę. Jo ankstyvinius kabinetus atsisakė vasario 24. Naujos vyriausybės sudarymo uždavinį sąlyginai paėmė Fernando Tambroni, kuris priklauso kairiajam krikščionių demokratų sparnui.

* Kuboje numuštas amerikinis sportinis lėktuvas ir sužeistieji lakūnai apkaltinti, kad jie dalyvavo šmoksle išgabenti 4 Kubos "karo nusikaltėlius".

* Vak. Vokietijos kancleris Adenaueris pareiškė, kad viršinių konferencijoje nenumatoma "didelių kompromisų" Berlyno klausimu.

Juozas Kreivenas
1602 So. 48 Court
Chicago 50, Ill.

Lietuvos nacionalinė
M.Mažvydo biblioteka

Amerikoje vis labiau įsigali paprotys ruošti Kaziuko mugės, kuriose skautės turi progos pasirodyti su savo rankdarbiais, užkandžiais ir vaidinimais. Po pasisekusios mugės Chicagoje, Detroite, Bostone, štai ir clevelandietės skautės patenkintos šių metų mugės daviniais, nes viskas išparduota ir liko tik keli riestainiai. Nuotraukoje skautės: N. Garlaitė, M. Juškenaitė ir A. Gelažytė.

V. Plodzinsko nuotrauka

CHRUŠČIOVAS BIJO VAKARŲ VOKIETIJOS

Amerika pranešė sovietams, kad atominių ginklų neduos sąjungininkams

Prezidentas Eisenhoweris p a i n f o r m a v o Chruščiovą, kad Jungtinės Valstybės šiuo metu neturinčios intencijos dalintis branduoliniais ginklais su savo sąjungininkais. Gera informuoti sluoksniui sako, jog prezidentas pabrėžęs, kad kad JAV įstatymas draudžia duoti kitiems šio krašto branduolinius ginklus, ir todėl visoki spėliojimai apie JAV pasirošimus ta kryptimi esą be pagrindo.

Prezidentas savo laiške taip pat pareiškęs, kad vyriausybė tikisi, jog būsimi surasta efektinga nusiginklavimo sistema, kuri kontroliuos branduolinius ginklus ir palaipsniui prives prie jų eliminavimo.

Prezidento laiškas Chruščiovui buvęs išsiųstas praėjus savaitę, ir jo tikslus turinys težinomas tik nedideliam skaičiui aukštųjų vyriausybės pareigūnų bei NATO narių diplomatams. Juo buvę atsakyta į Chruščiovo notą, kurią JAV gavo kovo 8. Sovietijos diktatoriaus joje įspėjęs, kad, jeigu JAV pasidalin s i a n č i o s

branduoliniais ginklais su savo sąjungininkais, Sovietija būsimi priversta imtis tos pačios akcijos "savo draugų tarpe".

Chruščiovo susirūpinimą iššaukęs NATO karinių pajėgų viršininko gen. Norstad planas sukurti judrią atominę brigadą. Ji būtų tarptautinė, jos pirminį branduolį sudarytų JAV, Britanijos ir Prancūzijos batalionai, ir karo atveju ji būtų aprūpinta pačiais moderniaisiais ginklais.

Į tą planą atsakydama sovietinė propaganda apkaltino JAV, kad jos norinčios branduolinius ginklus išdalinti kitiems NATO nariams, o ypač "apginkluoti Vakarų Vokietijos militaristus".

Generolas Norstad ir kiti aukšti pareigūnai paneigė tuos sovietų kaltinimus. Jie pabrėžė, kad kiti NATO nariai brigados steigimo atveju gautų tik "tiesioginio sistemos", bet ne pačius ginklus. Faktiškai bombos ir branduoliniai sprogmenys, nors ir padėti kituose kraštuose, yra visą laiką JAV absau-

goje. Nė vienas NATO narys, išskyrus Prancūziją, ligišiol ir nereikalavo JAV dalintis jų ginklų kontrole. Tai liečia ir Vak. Vokietiją, dėl kurios rusai yra labiausiai susirūpinę.

Diplomatai pastebi, kad sovietinė radijo ir spaudos kampanija prieš branduolinių ginklų pasidalinimą su sąjungininkais yra sena, tik šį kartą Chruščiovui buvę progos ją iškelti tarptautiniu mastu. Daugumai specialistų abejojama, ar Chruščiovas tikrai būtų linkęs atominiams ginklams dalintis su savo epropiniais sąjungininkais ir Kinija.

Pirma, Rytų Europos valstybės vargu ar norėtų imtis rizikos, susijusios su jų ginklų kontrole. Antra, juo daugiau tuos ginklus kontroliuojančių, juo didesnis pavojus, kad karas galėtų kilti iš nelaimingo atsitikimo arba desperacijos. Trečia, kas atsitiktų tokiu atveju, jei, ginklams esant satelitinių valstybių rankose, kuriame nors tų kraštų kiltų sukilimas?

Apie Chruščiovo notą buvusios painformuotos visos NATO narių vyriausybės. Joms taip pat įteiktos ir JAV vyriausybės atsakymo santraukos.

Maskva siūlo dalinį atominių bandymų nutraukimą

Sovietija pagaliau pakeitė savo tradicinį atkaklumą jau beveik pusantų metų trunkančiose derybose dėl atominių ginklų bandymų uždraudimo. Maskvą, kalbėdama per savo delegaciją Ženevoje, pareiškė esanti pasirošusi priimti JAV planą (nutraukti visus didesnius branduolinių ginklų bandymus), jeigu Vakarai įsipareigos per sutartą laiką nevykdyti jokių — didelių ir mažų — karinių bandymų.

Sutartas įsipareigojimo nevykdyti jokių bandymų

laikotarpis turėsiąs būti panaudotas bendroms sovietų ir vakariečių mokslininkų pastangoms ieškoti būdų kontroliuoti mažųjų bombų sprogdinimą po žeme.

Šis 188 posėdyje paskelbtas sovietų atstovo Čarapkinio pareiškimas pakeičia ligišiolinę sovietų poziciją, pagal kurią turėję būti neribotam laikui uždrausti visų atominių ginklų bandymai. JAV tam planui priešinosi, nes ligišiol neturima tinkamų priemonių sekti mažiesiems požeminiais bandymams.

Sovietų pareiškimas laikomas pačiu svarbiausiu sovietų pasiūlymu jau 16 mėnesių trunkančiose derybose ir labai rimtai studijuojamas Washingtone. Iš gerai informuotų JAV šaltinių sluoksnių patiriama, kad ten esama nusistatymo paprašyti iš sovietų daugiau ir konkretnių jų plano detalių, nes jaučiama, kad plane nesančios nurodytos pakankamos kontrolės priemonės.

V. Valaičio nuotrauka

PASKUTINIS PASIMATYMAS SU JUSTU PALECKIU

Liūdno atminties reportažas

ALB. VALENTINAS

Tai buvo 1940 m., po vidurvasario. Rytas buvo labai gražus. Saulutė, lyg niekur nieko, linksmai sau šypsojosi. Turėjau kažkur nueiti į Savanorių prospektą. Prie Lukšio gatvės, Kaune, susitikau nabašniką rašytoją Joną Marcinkevičių. Kaip ir visada susivėlęs ir bent kiek pūkuotas...

--Sveikas gyvas, sveikas ir dar gyvas... --tarė jis. --Bet tikėk, su ta tarybine vodka darosi stačiai pekla: kitą dieną galvą it akėčiomis akėja... Šiandien stačiai neturiu kur dėti...

--Tai vakar kiek pašventė...? --O ką darysi, už naują santvarką! Žinai, nauji draugai, nauji šnapsai...

Taip ir einava pamažėl Žaliojo Kalno linkui apie "naujas bėdas" šnekėdami. Priešais mus pamatėme ateinant būrį vyrų. Jonas Marcinkevičius pasižiūrėjo ranką padėjęs prie kaktos (mat buvo prieš saulę) ir pasakė:

--Žiū, naujas prezidentas Justas Paleckis ateina. Pala, mes jį užkalbinsime...

--Jonai, kur protas? Tik veizėk, koks būrys seklių aplink jį. --Tai kas čia tokio, tegu sau būna...

Su visa "svita" susitikometies "Ragučio" alaus bravoru.

--Sveikas gyvas, drauge prezidento, kokia staigmena susitikti... --išskėtė rankas Jonas Marcinkevičius, priedamas tiesiai prie Paleckio. --Ir kurgi dabar vaikštinėjate?

--Matote, rytinis pasivaikščiojimas... --dusliu balsu tarė savęs Paleckis ir abiem padavė ranką.

Akimirksnį mus ratu apstojo šeši civiliški apsirėngę vyrai. Jie visi rankas laikė kišenėse. Dvigubai tiek palydovų išsidėstė toliau nuo mūsų, abiejose gatvės pusėse. Jie visi nuo mūsų nenuleido žvilgsnių.

--Tai kur judu keliaujate, draugiškai pasiteiravo "prezidentas".

--Et, einame ir stebime naujas gadyne, --atsakė Marcinkevičius. --O tos gadynės... --ir

staiga ranka griebėsi už kišenės...

Lyg įžnybti, sukruto visi Paleckio kūnsargiai ir ratas aplink mus susiaurėjo. Aiškiai visų revoliūterių vamzdžiai kišenėse buvo nukreipti į mus. Bet Marcinkevičius iš kišenės išsitraukė nosinę, nusivalė nosį ir vėl ramiai nosinę kišenėn įsidėjo. Paleckis, visus apžvelgęs, kreipėsi į mane:

--Girdėjau, iš Lietuvos Aido atleido. Tai ką dabar veiki?

--Taigi, atleido draugas Šimkus... O ką veikiu? Ką veiksiu, neveikęs: stebiu sau naujus laikus...

--Jis rašys romaną: "Svieto lygintojas Tadas Blinda". Įsikišo Marcinkevičius. --O, jis apie Blindą žino daug! Žinai, prezidento, kai mes dar ne galvojome gimti, Tadas Blinda Luokėje, laidojant vieną bajorą, pasilipęs ant zomato, išdrožė karštą kalbą, kurią užbaigė šūkiais: "Lai gyvuoja tėvas ir viso svieto mokytojas, draugas Stalinai! Lai gyvuoja Lietuvos Komunistų Partija--bolševikų!" Oi, macnas revoliucionierius buvo tas Blinda...

Paleckis nusišypsojo ir pasakė:

--Vyrai, humoras yra geras dalykas, bet visada savo vietoje. Marcinkevičius vėl staiga griebėsi į kišenę. Vėl sargybiniai, kaip įgelti, pašoko. Vėl Marcinkevičius išsiėmė nosinę. Paleckis jam juokdamasis pasakė:

--Jonai, negąsdink taip žiauriai mano vyrų...

Paleckis, matyt, buvo informuotas ir apie smulkius "valstybinius reikalus", nes jis vėl man sakė:

--Girdėjau, kad patį ir Br. Railą pačius pirmuosius iš Aido atleido, o kitus dar pasiliko. Keistas tas Jonas Šimkus, nors ir žemaitis... Bet pačiam gal ir nereikėjo ten šlietis...

--Nereikėjo, sakote... --atsakiau. --Aš tai dulkė... O toks Petras Cvirka, Janušytė ar ne-

sišliejo? Jūs irgi, rodos, mėginote ten rašyti... O pagaliau ir jūsų paties dienraštį Laiką juk naujoji valdžia uždarė ir dargi apšaukė, jog jis buvo leidžiamas už Lietuvos žvalgybos pinigų... Taigi žinok, kuris geras, kuris, prastas laikraštis...

--Vo kon dabar padarysi, vakali... --tyliai atsakė Paleckis žemaitiškai, kaip ir dažnai pirmiau mudu žemaitiškai pasišnekėdavome. --Užėik kurią dieną pas mane į prezidentūrą. Sutvarkysime darbo reikalą. Aš žinau, tu nesi prastas vyrs. Užėik!

--Bet kas dabar mane prileis prie jūsų prezidentūroje? Tai juk ne Naujojo Žodžio leidykla, kur kasdien akis į akį matydavomės...

--Į kanceliariją visada įleis. O ten paprašyk, kad paskambintų man asmeniškai telefonu ir pasakyk kas prašo. Geraaa?

--Geraaa!

Per tą laiką Marcinkevičius dar keletą kartų staiga griebėsi į kišenę... nosinė, bet jau nebesudarė kūnsargiams tokio klaukaus įspūdžio, kaip pirmą kartą. Mums baigus šnekėtis, Marcinkevičius tuoj pat prabilo į Paleckį labai šeimyniškai:

--Žinai, Justai, galva plyšta pusiau, o kišenėje nė kapeikos. Ar sakysi, kad tai geri naujienai laikai... Užėinam į aną ketvirtos rūšies karčiamėlę, kuri ir pačiam taip įprasta... Išgersime po "klebonišką", užkąsimės tu silkučių su keptais cibuliais ir alyva, pakalbėsime apie praėjusius laikus... Oi, kaip būtų smagu...

--Vyrai, tikrai norėčiau dabar ten užėiti su jumis ir paplėpti, bet matote kad esu ne vienas, kiek daug svečių aplink... Nebeptogu...

Paleckis ištraukė iš kišenės pusėtiną gnužiuliuką rublių ir atsisveikindamas išpaudė Marcinkevičiui saujon.

--Vyručiai, išgerkite į mano sveikatą...

Justas Paleckis su savo "svita" nuėjo prospektu žemyn, o mudu likome bestovį vietoje.

--Vėlinas, o vis dėlto davė "ant dūšios pataisymo", --tarė Marcinkevičius, spausdamas saujonę rublius.

--Neduos tau pats prezidentas... --nusišypsojo aš.

--Tai dabar galime eiti į tą karčiamėlę, --linksminosi Jonas. Savanorių prospektu pradžioje, ten kur stovėjo vežikų eilės, buvo menka, nešvari "ketvirtos rūšies" žydo karčiamėlė. Ji pasižymėjo pigumu, "farširuotos" žuvies bei silkių su keptais cibuliais ir alyva skanumu, ir amžinu triukšmu. Daugiausiai čia rinkdavosi vežikai ir šiaip visoki neaiškūs tipeliai, bet neretai galėjai čia užtikti ir Kiprą Petrauską bei kitus boheminius. Ir Justas Paleckis čia mėgdavo dažnai užsukti, "išmesti sotkę" ir apmąstyti praėjusius, esančius ir būsimus laikus...

Karčiamos asla buvo išbarstyta medžio puvenomis, nosį draskė aitrūs silkių ir degtinės kvapas. Kampe, prie nešvaraus stalo, vežikai kėlė didį alasą, garsiai koliodami rublius ir naująją valdžią. Paskui mus karčiamon įslinko ir vienas iš Paleckio "aniolų sargų", mūsų susitikimo metu stovėjusių kitoje pusėje gatvės. Jis atsisėdo prie staliuko kitame kampe.

--Žyde, --šūktelėjo Marcinkevičius šeiminiui apšepusiam, --atnešk čia pusbonkį, du alaus ir silkių. Bet nesigailėk cibulų...

--Ui, droigas, dabar žydų jau nebeyr, visi dabar esam droigai, --aiškino šeiminiukas. --Žydei buvo tik prie Smetonos...

--Nesvarbu, nešk tik čia greičiau, --atšovė Marcinkevičius. --Galva plyšta pusiau...

--Tai kiek davė prezidentas "ant dūšios pataisymo"? --pasiteiravau Marcinkevičių.

--Negi skaitysi, nepatogu... Kiek "aplopės dūšią", Marcinkevičius susirūpinęs tarė:

--Tai einame, žinai, skubu namon, žmona kaip tik turi gimdyti...

Mums pakilus, pakilo ir tas "aniolas sargas". Tai buvo klaukios išvaizdos žydas. Lygiai toks pat, kaip devintojoje stacijoje... Pagalvojau sau: "kažin katrą ims atskaiton--mane, ar Marcinkevičių?"

Pasukau Laisvės Alėjos link. Ir tas žydas paskui mane. Kaip vėliau paaiškėjo, NKVD ištikrųjų neturėjo jokio reikalo Marcinkevičiaus "imti atskaiton", nes

Taip buvo išdavinėjama Amerika

LIUDININKAI DINGSTA, NESPĖJĘ PRABILTI

komunistės, žinomos "Mother Bloore" vardu, toliau Nathan Witt, John Abt, Lee Pressman ir Alger Hiss, kuris organizavo tarptautines Dumbarton Oaks ir San Francisco konferencijas ir buvo asmeninis prezidento Roosevelto patarėjas Jaltos konferencijoje. Kiti mano celės nariai buvo: Victor Perlo, Noel Field, Charles Kramer, Harry Dexter White ir Laurence Duggan...

Salėje taip tylu, kad galėtum išgirsti krantinčią adatą. Tačiau tuojau pasigirsta sujūdimas. Laikraštininkai skuba prie telefonų ir Time vyresniojo redaktoriaus pareiškimus perduoda redakcijoms.

Demokratų senatoriai rimtais veidais rymo savo kėdėse. "Kaip šis baisus liudijimas atsilieps į rudenį įvykstančius rinkimus?" klausia jie savęs. "Respublikonai dabar laimės."

--Ar mūsų partija iš viso dar beturi kokių šansų. Aš tikiu, kad mes esame žlugę, --aimnuoja vienas senatorius.

Whittaker Chambers savo liudijimą baigia reikalavimu, kad jo išvardintieji asmenys taip pat pasirodytų prieš komisiją ir prisipažintų savo nusikaltimus.

Tačiau vienas jau pasisakė. Tai Alger Hiss. Jis dar tą patį vakarą pasiuntė komisijai telegramą:

"Aš niekada to žmogaus nesu matęs nei girdėjęs."

Trys Chambers paminėti asmenys miršta paslaptimis mirštantys arba dingsta.

Harry Dexter White, kuris laikomas Morgenthau plano autoriumi, savo dvare gauna širdies smūgį. Chambers klausinėja save, ar ši mirtis nėra vienas tų "menų", apie kuriuos kalbėdavo pasigėręs sovietų pulkininkas Bykovas: mirtis, atrodanti tokia "natūrali", kad net policija negali nieko įtarti.

Bykovas toje srityje yra neabejotinas specialistas. Tiesa, jo dabar Jungtinės Valstybės jau nėra, bet prieš išvykdamas, jis bus apmokęs dar keletą agentų. Vienas jų atrodo būsiąs išmetimų pro langą specialistas, nes dieną prieš tardymą iš teisingumo ministerijos rūmų viršutinio aukšto gatvėn iškrinta Laurence Duggan.

Noel Field, karo metu buvęs ir YMCA įgaliotiniu, išvyksta Europon. Dar nespėjęs jo apklausti, jis dingsta Čekoslovakijoje. Jo žmona, brolis ir augintinė Wallach, išvykę į ieškoti anapus geležinės uždangos, taip pat dingsta, nepalikdami pėdsakų. Tik po daugelio metų pasigirsta žinių apie juos.

Field pora atsisakė grįžti į JAV, nors abu atsisėdė po penkerius metus Vengrijos kalėjime. Jie net atsisako šio krašto pilietybės. Brolis Herman Field grįžta į JAV. Už penkerių metų kalėjimą Lenkijoje jis gauna 50,000 dolerių, bet tai greičiausiai atlyginimas už tylėjimą. Grįžęs tėvynėn, jis veda vieną anglę komunistę ir pasitraukia į savo farmą.

(Bus daugiau)

taker Chambers". Paprašytas pradėti savo parodymus, jis pradeda skaityti iš anksto paruoštą pareiškimą:

"Aukštos mūsų krašto vyriausybės vietos yra apniktos tarptautinio komunizmo. Daug jų ištaisais metais turėjo užimę raktines pozicijas, ir kai kurie tebeturi..."

Pirmininkas nutraukia jį: --Iš kur tai žinote?

Chambers pakelia galvą ir atidžiai pasižiūri į pirmininko Karl E. Mundt akis. Po to, kiekvieną žodį pabrėždamas, sako:

--Aš pats priklausiau prie sovietinių agentų, kurie dalyvauja toje sąmokslininkų organizacijoje. Aš pats buvau apmokamas komunistų partijos pareigūnas.

Salėje slėgiančiai karšta. Daugelis komisijos narių jau nuo pat posėdžio pradžios kovojo su nuovargiu. Tačiau po šio pareiškimo visi atkunta, ir visų akys seka Chambers lūpas. Tas žmogus savo rankoje laiko virvutes uždangos, už kurios slepiasi viena svarbiausių karo ir pokario slapčių. Ar jis tą uždangą pasina į laikytis tiesos.

Whittaker Chambers pro šalutines duris įeina į parlamento rūmus, Washingtone, kur siuraime, ilgame kambaryje posėdžiauja komisija. Jau po kelių minučių vienas senatorius pareiškia, kad tardymas būtų vykdomas viešai. Visi išeina į didesnę salę.

Publikai skirtos vietos tuojau užimamos, nes susirinko visi Washingtone reziduoję žurnalistai. Jau tardant Elisabeth Bentley, rugpjūčio 1 paaiškėjo, kad iš Time redakcijos nario laukiama naujų atidengimų.

Tačiau dar niekas nenujaučia, kokią sensacingą kryptį įgaus tardymas, kai salėn įžengia storkas vyrs, kuris visai neatrodo panašus į komunistinį agentą. Pavardės paklaustas, Chambers tyliai atsako: "David Whit-

jis buvo "savas"... Todėl jis galėjo keistai gaudinti ir Paleckio "kūnsargius" bei juokauti iš Tado Blindos ir "draugo" Stalino...

Žydas lipo man stačiai ant kulnų, ir sunkoka buvo juo susikratyti. Aš lipu į autobusą--jis paskui mane, Užėinu į Darbo Rūmus--jis paskui mane... Nereikalingą sekli "paklaidinau" viename pereinamame kieme, kur per namų antrą aukštą galėjau išeiti į tris skirtingas gatves.

Po kelių dienų praėjau Lukšio gatvę pro prezidentūros rūmus. Įėjimą saugojo kelios eilės žiaurios išvaizdos mongolų su atkištais automatais. Pagalvojau sau: įeiti gal ir įėjiau, bet su išėjimu tai labai abejotinas dalykas... Nors Paleckį gerai pažinojau, bet nutariau į tokią "prezidentūrą" geriau nosies nekišti...

Tai ir buvo paskutinis mano susitikimas su Justu Paleckiu prie "Ragučio" alaus bravoro. Deja, taip pat paskutinis susitikimas ir su nabašniku Jonu Marcinkevičium. Keliai išsiskyrė...

TRECIOKAS AGENCY

SENIAUSIA LIETUVIŠKA KELIŲ AGENTŪRA

Kelionių bilietų parūpinimas ir pinigų persiuntimas į visus kraštus
TAIP PAT IR VISOKIOS RŪŠIES APDRAUDA
Kur tik besiruošumėt keliauti, tuoj susirūpinkite su mūsų įstaiga

ALBINAS IR KAZYS TREČIOKAI
311 Walnut Street, Newark 5, N. Jersey
Telefonas: Market 2-4867

20 metų tos srities
praktika

Vokiečių radijų
taisymas

TELEFUNKEN

Authorized Factory Service

TELEFUNKEN HI-FI STEREO SETS

SCHWAB RADIO & T. V.

Sales and Service

11615 DETROIT AVENUE
CLEVELAND 2, OHIO

Sandėlyje didelis pasirinkimas įvairiausių modelių

LAKEWOOD 1-4669

ST. CLAIR BAKERY

Sav. O'Bell-Obelenis

6212 Superior Avenue Tel. EN 1-6525

Antroji mūsų krautuvė yra

1404 E. 66 Street Tel. EN 1-4551

Čia Jūs gausite įvairiausių vyną, alų ir geriausių mėsos produktus.

Kreipkitės į mus ir būsit patenkinti.

įrašyta
pirmoji
lietuviško
vaidinimo
plokštelė

Plokštelė įrašyta Montrealyje, R. C. A. Victor studijoje.

Vaidinimas trunka virš pusantros valandos - 2 plokštelės (4 pusės). Tinka visiems fonogramams, turintiems 33 1/3 greitį. Viso komplekto kaina - \$10.

Užsisakant rašyti - Stp. Kęsgailai, 1577 Rue de Seve, MONTREAL 20, P. Q., CANADA.

TEATRO DAILININKAS BE TEATRO

Viktoro Andriušio sukaktis

Yra žmonių, kurie greitai svetimo aplinkoj apsipranta, prisitaiko ir sušyla. Ir yra tokių žmonių, kurie svečio šalį blaškosi, kenčia nepajėgia savęs surasti, negali savo idealų išsižadėti.

Pastarųjų tarpe aš matau Viktorą Andriųšį—talentingąjį teatro dailininką, kuris pačiame jėgų žydėjime teatro neteko, pats pasirinkęs tremtį vietoje nelaisvės. Tokie žmonės yra lyg sąžinės balsas, lyg niekad nesiliaują liudyti gyvieji liudininkai, savo elgesiu, gyvenimu ir kalbomis nuolat mums primena, kokią sunaikinimą, nuostolį, skriaudą ir išniekinimą yra Lietuvai surengę jos pavergėjai. Savam krašte tie žmonės būtų dirbė, kūrė, augę ir kitus ugdę, o dabar jie atrodo, kaip tie apsupti kareiviai, kuriems atėmė teisę apsiginti ir išniekino garbę.

Dail. Vikt. Andriušis eina So, Bostono gatve atsisagstęs apsiausta, lyg būtų pavasaris ar vasaros metas. Žvarbus žiemos vėjas degina jo rankas ir veidus. Šaligatviuose priversta tiek sniego, kad vos galima išbristi. Bet jis eina, iš eilės lanko savo bičiulius, nes šiandien, kovo 7 d., sukako 30 metų, kai jis pradėjo dirbti Valst. Operos, Dramos ir Baletto Teatre, kaip dailininkas dekoratorius.

Toli nubėgo toji graži diena, daug puikių kūrybinių sumanymų sudužo neįgyvendintų, bet idealai tebėra širdy, dailininkas žmonių ir žiemos šelsmui negali pasiduoti ir nusilenkti. Nejaudriam ir kasdienybės prozoj mirkstančiam žiūrotoj toks žygis gali atrodyti pamišėliškas, bet jautrusis menininkas, atsisakęs savo idealą išduoti, nemoka kitaip savo kūrybinio darbo sukakties švęsti.

Tą vaizdą mačiau ir išgyvenau. Jis yra ne tik originalus ir nepaprastas, bet ir labai liūdnas savo gelmėse. Kovo 7 d. Valst. Teatras ir jo žiūrovai būtų pagerbę savo dailininką, būtų iškėlę jo dekoratyvinio meno savaimingumą ir grožį, o dabar štai jis eina per sniego pūgos užverstą gatvę, lyg niekad nebūtų turėjęs namų, teatro ir tėvynės...

Ir ne vienas dail. Vikt. Andriušis yra toks. Akyliu pasidairę, mes pamatysim, kad mūsų talentų ir puikiai paruoštų intelektualų bolševikinė barbarija sunaikino tūkstančius. Nors mums yra didelė pagunda, kad daugumas liet. gydytojų neblogai svetimuose kraštuose įsikūrę, ar kad liet. inžinieriai dirba savo pašaukimui artimose braizyklose, bet jie sudaro tik dalelę tų mūsų šviesuolių, kurie pasitraukę į Vakarus.

Didžioji dauguma kenčia, kaip dail. Vikt. Andriušis ir visi į jį panašūs broliai. Kokiose sąlygose dirba ir kuria lietuviai mokslininkai, rašytojai, kompozitoriai ir dailininkai? Argi tokias sąlygas jie būtų turėję Lietuvoje? Ką veikia mūsų mokytojai, agronomai, girininkai, karininkai ir kiti specialistai? Grobikas atėmė iš jų gimtą kraštą, neleido jiems būti su žmonėmis, pagrobė jų dabartį ir ateitį, sutremė teisę gyventi ir dirbti

savo laisvoji šaly. Visa tai yra tokia gili žaizda, kurią ir laikas vargu bepajėgs užgydyti. Ir istorija negalės neliudyti, kas yra kaltininkas to didžiojo lietuvių tautos naikimo ir jos nelaimių.

Dail. Vikt. Andriušis gimė 1908 m. sausio 10 d. 1925 Kaune jis baigė gimnaziją, o 1931 m. Meno Mokyklą, kaip tapytojas dekoratorius. Dar studentas būdamas, 1930 m. žiemą pradėjo dirbti Valst. Teatro dekoracijų dirbtuvėse. Ten dirbo apie 14 metų. Pradžioje kaip dailininkas dekoratorius, vėliau kaip vyr. dailininkas.

Vikt. Andriušis mokėsi garsaus dail. V. Dobužinskio klasėje, mokytojas jį nuolat vadino savo talentinguoju mokiniu. Valst. Teatre operai, dramai ir baletui jis yra sukūręs šių veiklų dekoracijas: Marijai Stuart, Šykštuoliui, Pigmaliionui, Raudonajai Agonai, Sužadėtinėi, Čičinskui, Traviatai, Sevilijos Kirpėjui ir kt. Tremtyje, Vokietijoje, padarė dekoracijas ir kostiumų eskizus G. Rossini op. Sevilijos Kirpėjui.

1949 m. atvyko į JAV, į Bostoną. 1950-1959 m. yra kūręs dekoracijas Bostono liet. dramų sambūrio ir T. Babuškinaitės vad. baletu (pvz. Delibo Coppelijos) spektakliams, o taip pat vasario 16 d. minėjimui. To minėjimo didžiuliu dekoratyviniu Vyčiu ir iki šiol minėjimų scena yra papuošiama. Be to dail. Vikt. Andriušis yra daug darbo įdėjęs ir parodęs puikų dekoratoriaus skonį begražindamas ALTS-gos Bostono skyriaus namus.

Dailės kūryba, ypačiai dekoratyvinė scenos dailė, yra tasai idealas, dėl kurio dail. Vikt. Andriušis gyvena, blaškosi ir kenčia. Būdamas puikus piešėjas, jau Lietuvoje pasižymėjęs dekoratoriumis, turęs įsigilintą supratimą apie stilius ir dailės mokyklas, ir jis, kaip daugumas mūsų dailininkų šiame krašte galėjo gauti sau artimą darbą, galėjo verstis net taikomąja dailė, bet, jo žodžiais tariant, "sąžinė užmuštų, įėjau dėl pinigų išsižadėdam savo pašaukimo". Todėl jis keletą metų ligoninėje gamino įvairių rūšių mišraines, todėl pastaruoju metu medicinos instrumentų dirbtuvėje jis atsidėjo prie paprastų darbininko staklių.

Pasakysiu, tokiam žmogui gyvenimas yra tikrai nelengvas. Bet jis nėra visai nurimęs ir savęs išsižadėjęs. Bando tapyti, bando ieškoti ir niekad neatsisako, kai yra kviečiamas scenoje padirbėti. Šiomis dienomis jis gyvena praeities vizija, kuri yra tokia miela širdžiai, bet taip negailestingai sutrempta, tartum daina pačiame pakilime nutraukta...

Kaip teatro dailininkas, Vikt. Andriušis sugebėjo visu subtilumu pasinerti į scenos veiklą, mokėjo tą veiklą suprasti ir sudaryti jam tokį dekoratyvinį foną, kuris žiūrovų salę sukelia aplodismentus. Visi jo dekoratyviniai darbai buvo išieškoti, stilingi ir įdomūs, bet meniniu požiūriu ypač vertingi buvo atnaujintoji G. Verdi Traviata, J. Pakalnio Sužadėtinė, tremtyje apipavidalintas G. Rossini Sevilijos Kirpėjas ir Bostone Delibo baletas Coppelia.

Savo darbais dail. Vikt. Andriušis yra nuoširdus ir gilus estetas. Jo dekoracijos pasižymi nuosaikiu spalvingumu, apšvietimo šiluma, stilingumu ir dingiais perspektyvos vaizdais. Praeitin nugalėjęs keliolika metų dailininkui galėjo būti gausūs ir derlingi, tačiau jis liko be teatro, todėl tie metai pasidarė ilgi ir sunkūs, apkrauti sielvartu, kančia ir neviltimi...

Bostono gatvėse žiema dar tebesiaučia. Net ir kaitresnės saulės nepajėgia sniego kalnų sutirpdyti. Aš galvoju, kad žiema įsižiemojo ir dail. Vikt. Andriušio širdy. Kelionė per apsnigtą gatvę buvo nepaprasta. Atsegtas apsiaustas, švarbaus vėjo nuo galvos dreskiama kepurė, sunkiai surandamas ir praminamas takas. Tokią dieną buvo dailininko teatrinio darbo 30 metų sukaktis. Ir jis tą šventę šventė, kaip sau žmogus.

Galį kai kas to nesuprasti ir nepajauti, bet argi pirmą sykį taip atsitinka, kad žmonės dailininko nesupranta, į jo idealų pasaulį nenori ar nepajėgia pažvelgti. Tačiau savo paties teisme jis yra nekaltas, nes savo siekimų niekam ir niekad neišdavė, savanoriškai nelaisvės pantišais nesusipalčiojo, grožio ir

"Sužadėtinės" pastatymo autoriai. Iš kairės: St. Santvaras—libretistas, V. Andriušis—dekoratorius, J. Pakalnis—kompozitorius, B. Kelbauskas—baletmeisteris.

Pirmųjų skyrių turinys

I senatorius išrinktas draugas Peppone gavo uždavinį parinkti ir Sovietijon palydėti dešimtį patikimų partiečių. Don Camillo, grasindamas išskelti aikštėn jo slapta praturtėjimą ir įsivėlimą į skandalingą eferą, prievarta įsiskverbė į keliaujančių tarpą spaustuvininko Tarocci Camillo vardu. Kelionės metu jis užsiima tokiais superkomunistinėmis agitacijomis, kad draugas Rondella netenka pusiausvyros, sudrasko partijos nario liudijimą ir išsiunčiamas atgal į Italiją. Peppone ir Don Camillo apgyvendinami tame pačiame viešbučio kambaryje.

Don Camillo atėjo į kambarį, nusiavė batus ir išsitiesė dar nepaklotoje lovoje. Buvo jau beužmiegas, kai pasigirdo susijaudinusio Peppones bumbėjimas. Paskutinį kartą jis skutosi traukinyje ir vagono tualetu skyriuje paliko skutimosi įrankius.

--Paimk manuosius ir liaukis savo niurnėjimu trukdęs artimui miegoti,--sušuko Don Camillo.

--Aš galiu skustis tik mašinėle,--atsakė Peppone,--Aš nemoku naudoti skustuvo.

--Tad nešdinkis pas durininką ir išsikeisk porą lūrų į rublius. Nupirkt skutimosi mašinėle. Universalinės prekybos krautuvė yra tiesiai prieš viešbutį. Pereidamas gatvę, stebėk trafiką. Būty gaila, jei kas tave pervaziūtotų.

Vienintelis automobilis, kurį itališkieji draugai buvo matę šiame mieste, buvo autokaras, kuris juos atgabeno į viešbutį. Pep-

Živilės skaučių draugovės Kaziuko mugėje Clevelande. Iš kairės: N. Petkevičiūtė, J. Karaliūtė, D. Grigaliūnaitė, Ž. Mackevičiūtė, E. Šembergaitė, B. Jociūtė, N. Kuncaitytė, V. Plodžinsko nuotr.

tiesos pergale tebetiki visa širdim.

Tokie yra metmenys paveikslui dail. Vikt. Andriušio, kurį aną dieną sveikinau So, Bostono gatvėje. Tegu dar ilgus metus jam būna giedri ir kūrybine ugnimi spindinti saulė!

St. S.

sai net neskubame. Tuo tarpu statome mašinas, kurios pasiekia mėnulį. Vėliau pagalvosime ir apie automobilius.

--Nupirk man porą vilnonių kojinių,--paprashė jį Don Camillo. --Prileidžiu, kad keturiasdešimtaisiais režimo metais jie jau gamina kojines.

Peppone išėjo koridoriun, paskui save užtrenkdamas duris. Kadangi tai buvo pats kapo, draugė Petrovna buvo itin paslaugi. Ir draugas direktorius, kuris vadovavo Inturisto viešbutiui, buvo mielai pasiruošęs didelių Peppones banknotus iškeisti į pundelį mažesnių rublių. Su dideliu pasitikėjimu draugas Peppone pradėjo savo žygį, nes ir draugė Petrovna buvo lapelyje surašiusi: "I skutimosi mašinėle su 10 peiliukų; 1 pora vilnonių kojinių, vyrai, dydis III."

Universalinės prekybos krautuvė buvo tik už poros žingsnių, ir transakcija išsivystė žaibo greitumu. Pardavėja, vos tik perskaičiusi, kas parašyta lapelyje, įspaudė jo rankon pageidaujamus daiktus. Paskui ji užrašė, kiek jis turi mokėti.

Viešbučio kambarin grįžęs, Peppone buvo mažiau patenkintas, negu teoretškai turėjo būti.

Jis sviedė kojines link lovos, ir Don Camillo pagavo jas tesbeskrendančias ir labai susidomėjęs apžiūrino.

--Tikrai gražios kojinės,--pasakė jis. --Tokių kojinių kaip šios, pas mus nėra net sapne. Ir įdomi idėja vieną jų numegsti ilgesnį už antrą. Iš tikrųjų retai sutiksi žmogų su abiem vienodo dydžio kojom. Kiek tu už jas išleidai?

--Dešimt rublių,--sumurmėjo Peppone, trisdamas apie skutimosi mašinėle.

--O kokių kursų gavai rublius?

--Nežinau,--subliovė Peppone. Težinau, kad už dešimtį tūkstančių lūrų man davė septyniasdešimt rublių.

Don Camillo išskaičiavo.

--Tai maždaug šimtas penkiasdešimt lūrų. Už tiek pat gautume šveicarišką franką. Okiek kaštavo skutimosi mašinėle?

--Devynis!

--Penkis kartus devyni yra keturiasdešimt penki, devynis kartus vienas ir keturi yra trylika. Apie trylika šimtų už skutimosi mašinėle ir keturiolika šimtų už kojines.

--Tikrai gražios kojinės,--pasakė Don Camillo.

Peppone įniršęs muilino savo veidą ir nieko neatsakė.

--Kiek iš tikrųjų kaštuoja skutimosi mašinėle pas mus?--nekalta paklausė Don Camillo.

--Du šimtu lūrų,--pro dantis prakošė Peppone. --Upime neseniai išleidau du šimtu lūrų už amerikėn skutimosi mašinėle su 10 peiliukų. Ne, tai neįmanoma. Čia turi būti klaida.

--Drauge, tikrai nėra jokios klaidos. Upime tu nusipirkai mašinėle reklamine kaina, o komunizmo valstybiniam fabrikams nereikia jokios reklamos, nes jie neturi konkurencijos. Toliau reikia atkreipti dėmesį, kad Upime tu gavai amerikėn mašinėle, o čia tau davė sovietinę, kuri iš esmės nėra palyginama. Trečia, rublis normaliai kaštuoja tik keturiasdešimt lūrų, bet mes esame turistai ir turime už jį teisingai mokėti šimtą penkiasdešimt. Ne, komunizmas keturiasdešimtį metų dirbo ne tam, kad svetimieji čia rastų veltėdžių kraštą. Sovietų pilietis už savo mašinėle moka tik trisdešimt rublių.

Peppone pradėjo skustis

Peppone tuo tarpu buvo pradėjęs skustis. Jis padėjo mašinėle šalin išmuilino veidą iš naujo, pakeitė peiliuką ir pradėjo barzdą gramdyti iš naujo.

Don Camillo jį stebėjo su slaugingu pasitenkinimu. Jausdamasis esąs stebimas, Peppone atkakliai tęsė savo pastangas. Bet pagaliau jis paleido sparnuotą žodelį ir sviedė draugę mašinėle į sieną.

--Tau stinga tikro tikėjimo, drauge,--prabilo Don Camillo su liūdesiu balse.

Peppone iš išmuilinto veido paleido į jį neapykantos pilną žvilgsnį.

Tada Don Camillo pajuto užuojautą. Jis pasilenkė, pakėlė nuo grindų savo lagaminėlį, pasiknisio jame ir padavė Pepponei vieną daiktą.

--Pasižiūrėk, aš kažkur radau tą šlykščią amerikėn skutimosi mašinėle. Ar tik nebus tavoji?

Peppone išplėšė mašinėle iš jo rankų.

--Juo ilgiau kartu su tavimi gyvenu, juo labiau įsitikinu, kad kunigą užmušti nėra jokios nuodėmės,--ramiai konstatavo jis. (Bus daugiau)

J. Pakalnio "Sužadėtinė". Dail. V. Andriušio dekoracijos.

DIRVA

— THE FIELD —

Established in 1915
6907 Superior Avenue
Cleveland 3, Ohio
Henderson 1-6344

Prenumerata metams: \$10.00 • Laikraštis išeina tris kartus savaitėje: pirmadieniais, trečiadieniais ir penktadieniais, išskyrus šventes.
Redaguoja: B. Gaidžiūnas, V. Gedgaudas ir J. Palukaitis
• Redakcinę kolegiją sudaro: P. Bastys, E. Čekienė, R. Mieželis, J. Papienas, V. Rastenis ir St. Santvaras.

Lithuanian Newspaper • Issued in Cleveland every Mon., Wed., and Fri. except in case of Holidays • Published by American Lithuanian Press Radio Ass'n VILTIS, Inc. (Non-profit) • Editor-in-chief: B. Gaidžiūnas • Subscription per year: \$10.00. Single copy 10 cents • Second Class Postage Paid at Cleveland, Ohio.

Berlynas – laisvės ar pralaimėjimo rodyklė?

Greit bus penkiolika metų, kai sudaužytas Berlyno miestas, pagal iš anksto paruoštą sąjungininkų planą, buvo užimtas sovietų kariuomenės. Ir ta proga, prieš susikraustant sąjungininkams į padalyto Berlyno sektorius, dar kartą "švariai" išprievartautas ir apiplėštas.

Prieš tą penkiolikmetį tik vieni sovietų vadai žinojo, kad jie lengvai iš Berlyno neišeis. O vakariečiai, neturėję jokių grobio planų, norėjo tik pasidžiaugti paklupdytos beveik puspenktu milijono gyventojų Vokietijos sostinės pergale, ir paskiau pasitraukti. O išėjo kitaip, vakariečiams labai nelauktai ir pakankamai nuostolingai.

Labai greit visiems sąjungininkams paaiškėjo, kuo baigėsi Antrasis pasaulinis karas. Sovietai ne tik nemanė iš užimtų svetimų kraštų kraustyti, bet planingai stiprinosi, vakariečius atgal stūmė arba visai provokavo trauktis. Ir čia, jei ne JAV užsispjrimas, labai ramia sąžine angilai dar kartą būtų pademonstravę, kaip nesunku svetimui kailiu prekiauti. O prancūzai, po išgyvento karo vargų, tada dar buvo tik tokia jėga, kurią už rankų vedžiojo kiti du sąjungininkai.

Pamažu, amerikiečiams vadovaujant ir patiems vokiečiams nuo prigrūžto pralaimėjimo atsigaunant, Berlynas sovietams darėsi kietesnis ir kietesnis riešutas. Nepasisekė jį įveikti ir pagarsėjusioje 1948-1949 metų blokadėje. Nesiseka ir dabar, nors pastangų ir pinklių niekad nesigailėta.

Ir taip, Vakarams ir Rytams kovojant, Berlynas tapo tos kovos gyvuoju simboliu. O visiems, kurie dideliu rūpesčiu seka komunistinio įsigalėjimo užmačias, tos kovos rodyklė. Ji pakankamai gerai rodo, ar Vakarai vėl įsigaubė, ar yra rimta jėga ne tik komunizmui su-laikyti, bet ir atstumti, o gal ir pasiduoti.

Ta rodyklė ne visad mus džiugina ir džiugina. Jei ne JAV ir pačių vokiečių pastangos, kova dėl Berlyno jau būtų pasiūgusi. Ir ne tik dėl Berlyno jau būtų pasibai-gusi, bet greičiausia, būtų gerokai įpusėjusi ir dėl visos Vokietijos įjungimo į sovietinę "globą". O kas tada būtų, manau, nereikia čia rašyti. Perdaug aišku. Negi prancūzai, su keliais milijonais komunistų, būtų užtvara pasiekti Atlanto pakraščius?

Berlynas per tą penkiolika metų daug išgyveno. Jis, taip pat daugiausia amerikiečių remiamas, kėlėsi iš kietų griuvėsių. Jo žmonės, taip neseniai pralaimėjimų sulau-žti, taip pat ir dvasioje kėlės. Iš visų pusių sovietinių karinių jėgų apsuptas, išaugo į didelį pasipriešinimo ir kovos židinį. Ir ne tik vokiečiams, kuriems 730 metų se-numo miestą ir sostinę reikia apginti, bet ir kovą prieš komunizmą laimėti.

Berlynas mums, kurie šiolemės savo tautos laisve, yra taip pat patikima rodyklė, ar mūsų kelionė nuo namų dar vis eina tolyn, ar ji sustojusi, o gal ir atgal pasisu-kusi. O ką bekalbėti apie likusius namų židinio ar išdras-kytos gimtinės pamatų saugoti. Jie dar didesniu dėme-siu ir jautrumu seka kovą dėl Berlyno. Toji kova jiems taip pat yra arba laisvės spindulys arba ilgo pralaimė-jimo pančiai.

B. G.

AIŠKU, KAD REIKIA...

Dirvoje jau buvo atspaus-tas laiškas dėl Eltos lietuviškų biu-letenių reikalingumo. Ten buvo kalbama, kad Elta duoda pasenu-sias žinias, bet jas su malonumu spausdina Naujienos ir kiti panašūs laikraščiai. Atseit, jei kam tie biuletiniai reikalingi, tai tegul jie ir biuletinių leidimo iš-laidas padengia.

Iš karto abejoju, kad gal laiško rašytojas kiek perdėjo. Pradėjau pats atidžiau Naujienas sekti. Ir štai, kovo mėn. 14 d., pirma-dienio Naujienose, kurios yra 6 psl. ir turi 495 colius vienaskil-čio teksto, Eltos pasenusi me-džiaga ten užima apie 100 co-lių. Iš to tik matyti, kad Naujie-nos nesugeba susiorganizuoti originalesnės medžiagos ir jiems Elta tas spragas užkiša. Tat ir suprantama, kodėl ALT sekreto-rius P. Grigaitis tai gina ir iš ALT kasos Eltos lietuviškų biu-letinių leidimą remia. Juk jei iškristų tie biuletiniai, su me-džiaga Naujienoms dar blogiau būtų.

Taigi dabar pats įsitikinau, kad už ALT pinigų padedamos iš-laikyti Naujienos, ALT sekreto-rius sekretoriaus šį tapatalkina, tose pačiose patalpose rašinė, tie patys telefonai, tie patys biu-letiniai. Tat, kaip negins ir kaip nešokinės koliotis, kad kiti šmei-žia. Aišku, kad reikia tai daryti...

P. Virpstas,

Chicago

DAR DĖL "DEJA"...

Dirvos redakciname straips-nyje pasakymas, kad "mes, deja, teisybę skiriame nuo melo", kai kurių skaitytojų suprasta kitaip, negu Br. Raila aiškina. Aš, pa-vyždžiui, supratau, kad tas "deja" taikomas Nemuno autoriui A. Ma-tučiai, kuriam nepasisekė įti-kinančiai parašyti, kad jo rašy-mas kelia pasipiktinimą net kai kuriems ir Lietuvoj dirbantiems žurnalistams, o čia gyvenantiems tik juoką.

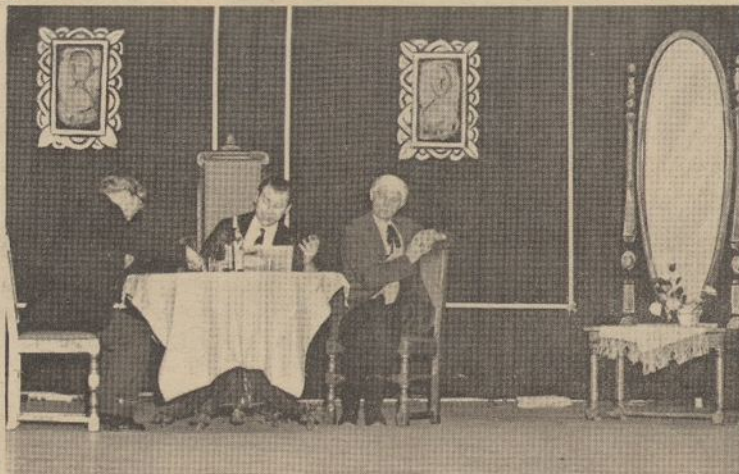
Pilnai sutinku su Br. Raila dėl ano visuomeninio prakalbos sulaukus šalies prezidentas... "deja, sulaukėme"... Bet čia,

Petro Vaičiūno drama-turgija turi didelę reikšmę mūsų dramos teatro istori-joje. Jis atėjo pačiu laiku — dramos teatro bado me-tu, sąžiningai maitinęs jį apie 20 metų. Dramaturgas atnešė į dramos teatrą lie-tuvių kalbos gryną melodi-ją, jo pjesių teatralinė san-dora leido išvystyti akto-riams savo talentus, pajus-ti lietuvišką laiko dvasią ir užmegsti tamprius ryšius su žiūrovais.

Vaičiūnas, kaip magnetas pritraukė publikos masę, davė progos pamatyti jai save scenoje ir privertė do-mėtis dramos teatru. Ir vis dėl to, nežiūrint tos visuo-tinės reikšmės ir pasiseki-mo, laikui bėgant, Vaičiūno veikalai iššaukė naują alkį: ilgtis geros, gilios ir hero-iškos dramos, kurios šaknys būtų stipriai įleistos į žmo-gaus likimą, charakterį ir turėtų sprogtamos medžia-gos.

Galbūt, jei Vaičiūno im-perija tęstų dar 10 metų ir jo kūryba turėtų tą pa-čią manierą, jis paskandin-tų dramos teatrą rutinoje. Keista. Vaičiūnas, kaip sau-lė, kuri pavasarį prikelia kiekvieną žolytę savo spin-duliais, bet vasaros viduryj išdegina ir sunaikina ją tais pačiais spinduliais.

Chicago Scenos Darbuo-tojų Sąjunga, pagerbdama dramaturgą Petrą Vaičiū-

Scena iš "Prisikėlimo" IV veiksmo. Iš kairės: Edvardas Radvila, Juozas Raudonis ir Alfonsas Brinka.

Z. Degučio nuotrauka

na, pastatė kovo 13 Jauni-mo Centre dramatinę kome-diją "Prisikėlimas". Veika-las nėra organizmas, bet kontrukcija. Jame išvesti du keliai: vienas — išdidu-mas, drąsa, ištikimybė ir humaniškumas, antras — egoizmas, suktybė ir niek-šybė. Visų tų herojų liki-mas nesivysto veikale, bet iš anksto yra autoriaus pa-ženklinti. Komedijos kova vyksta tarsi tarp dviejų partijų ir čia mezgasi in-trigos, konfliktai su satyra, ironija ir komiškumu. Jos turinys nėra šiandien idomu, bet forma turi kūry-binės galios ir duoda daug galimybių režisoriui ir akto-riams.

Režisoriaus Antanas Rū-kas ir dailininkas Jurgis Šapkus taip ir supranta šią komediją, jie iškelia "Prisikėlimo" formą ir pozityvi-nius komedijos elementus. Tai — laimingas, dabarti-nis kelias į Vaičiūno dra-maturgiją. Tačiau Rūkas, būdamas gerame kelyje,

Dirvoj tas "deja" pavartotas vi-siškai kita prasme.

Pr. Lapė,
Stony Brook, L.I.

PRAŠO PATAISYTI

Jūsų laikraščio 1960 m. kovo 11 d. vedamajame "Iš Sibiro grįžusieji" —blogiausios rūšies pi-mas kelias iš Sibiro į Lietuvą grįžusiųjų butų ir dar-bo reikalą, yra visai neteisingai nagrinėjamos mano dukters Re-ginos iš viso niekur nepareiktos mintys.

P. Leonas,
Chicago

Petro Vaičiūno imperija

BALYS CHOMSKIS

pritrūko valios disciplinai, ir vietomis veikalo ir akto-rių jausmų ritmai buvo chaotiški. (Gera, kad reži-

taika — aiški: ironija, ar išdaiga.

Jo bičiulis Algaudas, gė-lių augintojas — Jonas Ke-lečius buvo geras Dikinio partneris. Jo vaidmuo turi

Scena iš "Prisikėlimo" I veiksmo. Iš kairės: V. Petrauskas (reporteris), J. Cijūnienė (Irma Alnienė) ir A. Dikinis (Rimas Alna).

Z. Degučio nuotrauka

sorius įvedė į veiklą nau-jus, mažai matytus veidus, bet jis neša už juos atsako-mybę, jiems yra reikalinga stipri režisoriaus ir pedago-go ranka.

Rūkas duoda vesti Julijai Cijūnienėi (Irma, skulp-toriaus žmona) pagrindinę veikalo intrigos melodiją, bet tos melodijos jis neiš-gauna iš jos. Ji darė įspūdį, kad aktorė prieštariauja Ir-mai, ją smerkia, ir iš to

fizinę ir dvasinę lygsvarą; jo balso švelnumas įtikina jį esant gėlių augintoją.

Alė Kežėlienė — Cilė, jo duklė nukrito, kaip obuolys netoli obelies. Joje skamba tėvo ramumas ir gerširdiškumas. Moralinė jos pusė yra gilesnė, negu linksmoji.

TOKIU IŠDIDUMU VISI NUSILAUŽIA NOSĮ

Didžiai gerbiamas mau-rinės žurnalistikos tėvas Vyt. Meškauskas, kaip ir dera, vis tebėra išdidumo pilnas. Jam kiti atsilikę, ki-tų pašaipą primityvi: O, su-prask, aš tai jau B. Shaw prilygstu.

Nepavydim, būk išdidus, tik mums gaila, kad tuo iš-didumu jau kelintą kartą nusilaužia nosį. Pirmą dėl žodžio mairas, paskiau dėl Bačiūno permažo rėmimo lietuvišką operą rašant, vė-liau neišgirdus, o kaip dos-niai pats tokius darbus re-mia. Ak, tiesa, to nereikėtų rašyti ir didžiojo maurinės žurnalistikos tėvelio rūstinti. Juk mūsų tėvai sakyda-vo, kad visus darbus palai-du liežuviu lengviausia nu-dirbti...

Paskutiniajam Vienybės numeryje tėvelis jau užsi-gina, kad jam nerūpi, kam

Bačiūnas turi savo aukas atiduoti. Ačiū Dieviui, dar kartą nusilaužęs nosį grįž-ta į kelią. Tik dar vis didybė būdamas mano, kad juo labai rūpinasi Gaidžiūnas. Būk tikras, ir tuo nesirūpi-na nei Gaidžiūnas, nei kiti Dirvos redaktoriai. Ir taip pat nemaišyk Dirvos su Vienybė ar kitu privačių asmenų leidžiamu laikraš-čiu. Dirvos reikalams gau-ta parama, jei tokia pasi-taikio, eina į leidėjo — Vil-ties Draugijos kasą ir re-daktoriai atpalaiduoti nuo V. Meškausko patirto lanks-tymosi.

Vyt. Meškauskas naujuo-ju savo rašiniu Vienybėje įrodo, kad į maurinės žur-nalistikos paskirtį įeina ir jo sapnuotų sapnų aiškini-mas. Jis sanavęs, nes žino.

(Nukelta į 5 psl.)

DE GAULLE INTERNUOJA POLITINIUS PABĖGĖLIUS...

LYM 60

"Veteranų" pastabos: -- Pradžia neblogo ir no-ras geras. Tik metodas dar vaikiškas...

Akimirksnių kronikos

Bronys Raila

Ar lietuviams stovėti nuošalėje?

Kaip kitokių revoliucijų žmonių istorijoje, taip lygiai nemaža būta ir meno revoliucijų. Priešpaskutinė didžioji revoliucija įvyko Renesanso laikais, 15-16-jame šimtmečiuose vakarų Europoje, daugiausia Italijoje.

nio abstrakcinio meno pionierių pasaulyje. Jei mes Čiurlionio neatmetėme, o iš karto pamilome ir gerbėme, tai spėčiau --tikriausia ne dėl jo tapybos moderninių ir abstraktinių elementų, o daugiau

klasikinio ar realistinio meno kūrinių tada dar netobuli atspaudai. Maža kas, jei iš viso, jų pasiilgdavo.

Tik su Nepriklausomybės aušros rytu pradėjo ir pas mus pūsti didžiųjų meno perversmų, modernizmų, naujausių skonių ir manierų vėjai. Pavieniai, pradžioje nedrąsūs, vėliau vis smarkesni ir smarkesni.

Atsirado Adomas Galdikas, amžiumi vyriausias ir talentu bene brandžiausias mūsų meno modernistų generacijoje. Netrukus ėmė nakti būrys Kauno meno mokyklą baigusių dailininkų, kurių gambiausieji ne vienas dar papildomai išėjo Paryžiaus meno mokyklą ir vėliau grįžo tėvynei jau galutinai "sugadinti". Gal per daug nesuklydčiau jų tarpe pamindamas tokius, kaip Antanas Gudaitis, S. Ušinskas, J. Mikėnas, Samuolis, V. Vizgirda, N. Arbit Blatas, Katiliūtė ar bagrafių grupėje V. Petravičius, P. Augius ir daug kitų.

Jie negalėjo nei laukti, nei tikėtis, kad moderninio meno raidos nuošalėje stovėjusi mūsų konservatyvioji visuomenė, daugiausia sodietiškos kilmės staiga sumiesčionėjęs ir suburžuazėjęs naujasis "elitas" juos suprastų ir iš karto pamėgtų. Jei kas iš jų turėjo pretenzijų būti mėgiamas ir plačiausio žiū-

M. K. Čiurlionio kūriny "Miškas". Tartum paslaptinga eisena medžių, pasipuošusių karalių karūnomis...

Tai buvo didysis atsiplėšimas nuo Viduramžių pasaulėžiūros ir stilių. Per graikiškos senovės atpažinimą vėl buvo sugrįžta į žmogų. Užtat šios gadinės idėjinė kryptis paprastai dar vadinama humanizmo vardu. Ji giliai paveikė vakariečių pasaulėžiūrą, skonių ir stilius ne tik mene, bet ir literatūroje, moksle, politikoje, papročiuose, socialiniame gyvenime, Renesanso idėjos pasiekė ir Lietuvą.

O tuo tarpu paskutinė didžioji meno revoliucija įvyko 19 amžiaus antroje pusėje, Prancūzijoje ir iš dalies visame Vakarų pasaulyje. Mes, lietuviai, kaip tauta, savaimingai joje jau nebedalyvavome, taigi jos ir neišgyvenome. Mažai kas apie ją tada ir tegirdėjo, dar mažiau kas tuo išskirtinai domėjosi.

Nenuostabu, mes tada gyvenome visai kitais rūpesčiais. Rusijos carų ir žandarų prieraudoje mūsų akiračiai tada buvo labai apriboti. Laisvės ir lietuviško spausdinto žodžio teisės netekusiems tautos vaikams šviesuoliams tada pirmiausia rūpėjo tautinio renesanso žadinimas, o ne kažkokios meno revoliucijos kažkuriuose tolimuose kraštuose.

Bet ir 19 šimtmečio viduryje Lietuvos miestuose ir dvaruose menas nebuvo užsnūdęs ir svetimtas. Turėjome ir dailininkų ir su jais gana gražią Vilniaus meno mokyklos tradiciją, --gerokai apbrusėjusią ir aplenkėjusią. Bet vis dėlto tai buvo meno kūrybos versmės mūsų žemėje. Tik galbūt neperdaug jos tepalaidė saitų su vakariečių moderninio meno srovii raida. Bet kai lietuvių "tautą" galėjo tuomet atstovauti bemaž tik liaudies, ryšių nebuvo net su Vilniaus dailininkais.

Ir tik šio šimtmečio pradžioje netikėtai ir staiga sužibo M. K. Čiurlionio genijaus meteoras. Tai buvo tikrai naujų meno formų žiežirba, ir ne tik lietuviškoje plotmėje. Aleksis Rannitas neklysta, Čiurlionį pavadinęs vienu iš pačių pirmųjų dabarti-

Toku išdidumu...

(Atkelta iš 4 psl.)

kad Bačiūnas numojęs ranką į Gaidžiūną, o tas dabar ir keliąs triukšmą norėdamas įsisteikti.

Ką gi, sapnai lieka sapnais. Valia juos Vienybės skaitytojams aiškinti, jei tik jie nori skaityti. Tik gaila, kad jie turės įsitikinti, jog minėtojo tėvelio kariakūrojo matytų kelių skyklės yra persikėlusios ir virš kaklo...

sy pasaulėžiūra... Ir lietuvių šviesuomenė iš karto, jei taip galima pasakyti, priėmė Čiurlionį. J.A. Herbačiauskas, Sofija Kimantaitė, netrukus Čiurlionio žmona, jau pradėjo kalbėti ir rašyti apie naujojo, kitoniško lietuviško meno reikalingumą. Jau buvo pabrėžtiniai išskiriamas ne tik tautinis, bet ir estetiškas momentas mene, literatūroje, muzikoje. Nebeužteko vien tautinio turinio, pradėta ilgėtis ir naujų išraiškos formų.

Pirmosios grynai lietuviškos meno parodos Vilniuje su M.K. Čiurlioniu buvo suruoštos 1907 ir 1908 metais, taigi, vos metams praėjus nuo Cézanne mirties. Bet platesnė lietuvių visuomenė, jau nekalbant apie lietuviškąjį sodžių, jokiais tapybos problemomis galvų dar nekvadrino. Ji visai nedalyvavo meno revoliucijų ir skonių tėkmėje, tad ir to vyksmo neišgyveno. Stovėdama savo gadinės didžiųjų intelektualinių, meninių ir estetinių sąjūdžių nuošalėje, ji neturėjo nei progų, nei galimimų auklėti savo skonių vienokio ar kitokio modernizmo atmosferoje.

Ją pilnai pasotindavo religinio turinio paveikslėlių reprodukcijos ar šv. Panelės Marijos bei kokių kito šventojo "abrozėlių" įsikišami į maldaknygę. Itin reti sodžiūje ir nedažni miestuose kybodavo ant sienų šiaipjau koki

Arbit Blato kūriny lietuviškų šventųjų statulėlių tema. Kauniečio dailininkas (dabar gyvenantis New Yorke) aukštai vertina lietuvių liaudies meną. Bet kai kurių mūsų jaunųjų kritikų nuomone, smulkelių ir kryžių statulėlių piešimas nėra "tautinis menas" ar "tautiškumas mene". Bet pati Arbit Blato tapybos maniera čia neabejotinai yra moderninė.

Vilniaus katedra... Lietuvio architekto Stukos-Guzevičiaus neoklasikinis kūrinys (XVIII amž.)

rovų sluogsnio įvertintas, buvo labai naivus. Bet ir per daug skystis nebuvo pagrindo. Net valdžia kaikuriuos rėmė, suteikdama stipendijų studijoms. Valstybės teatras nevengdavo jų gerai sukurtų dekoracijų. Berods nei vienas meno profesorius dėl permoderniškos krypties pasirinkimo nebuvo pašalinamas iš mokytojų tarpo. Publika į paveiksus akmenimis nesisivaidė. Pasityčiojimai ir keiksmazodžiai moderninio meno adresu būdavo beveik mandagūs, palyginant, ko modernistai susilaukdavo svetur.

Tad buvo ne taip jau blogai ir su mūsų valdžia ir su visuomene, kuri rūstaus likimo niūriame užkampyje buvo priversta negirdomis praleisti idomiausią moderninio meno revoliucijų visą devynioliktąjį ir dvidešimtojo šimtmečio pradžią, kuri juk išskyrus M. K. Čiurlionį, kaip minėjau, tiesiogiai nedalyvavo moderninio meno gimimo verpetuose.

Bet ar derėtų ir toliau vis likti nuošalėje? Sava guba, sava smulkelių poezija, savas diendaržis be abejo brangiausias ir mieliausias. Bet kartais pravartu pažvelgti ir į kaimyno diendaržį. Naudinga laikas nuo laiko pasidairyti ir dar toliau, kas yra už horizonto. Sovietams vėl politiškai suvaržius lietuvių moderninio meno raidą ir apkalus jį "socialistinio realizmo" rėžiais, bent mes užsienyje galėtume laisviau pakvėpuoti.

O kad kiek įsigyventume į moderninio meno atmosferą, kad "pasivytume", galbūt mums reiktų pradėti su tuo, su kuo, kaip anąkart minėjau, prasidėjo moderninis menas--su Paul Cézanne. Ir mano žodžiai čia skirti ne dailininkams profesionalams, kuriems visa tai puikiai ir geriau žinoma, bet plačiajai lietu-

vių visuomenei, tam vadinamam "eiliniam žmogui", kuris šandien vis daugiau ir daugiau tampa meno vartotoju.

Cézanne gal būtų patogiausias priėjimui, nes jo kūrinių šandien nieko nebeerzina, nesuprantami ar keisti, o visai "normalūs" ir net nuobodoki.

Vienas stipriausių ir moderniausių Adomo Galdiko kūrinių--Ruduo (tempera). Paveikslas priklauso vėliausiajai dailininko tapybos kryptiai. Bet ir jo jaunystės kūriniuose visur buvo aiškiai matyti moderninės, pocėzanninės tapybos elementai.

Ypač jo ramūs portretai, tos nuogos "nėražios" moterys, ta gausybė gėlių vazų ir obuolių, obuolių, obuolių... Cézanne iš pirmos pažiūros nėra labai patrauklus ir gana sunkus įsiskoneiti. Man pačiam reikėjo net keiliolikos metų, kol pradėjau jį suvirkinti ir mėgti. Atleiskite, jei ta proga kiek nukrypsių į šalį.

Kauno valstybinio teatro lankytojų vienas kitas gal prisimins, šalia kitų paveikslių, ilgą laiką ten menėje kabėjusį gana savotišką, beveik keistą ir visai mūsų skoniams neprastą portretą. Prie vazoninės palmės sėdi ilgakaklė liesa mergina, mėlynu sijonėliu, rausvu nertiniu, o jos veido viena pusė nupiešta žalia, kita--violetine spalva. Jokio natūralizmo, nei realizmo, kažkas labai "iškraipyta" ir kone fantastiška, bet modelio "siela" nuostabiai gyva ir kalbanti. Daug kas spektaklių pertraukomis žiūrėdavo į šį portretą, vieni tik galvas pakraipydami ir šyptelėdami, kiti susidomėję ir įsigilinę, ypač jaunimas.

Portreto autorius anuometinis mano artimas draugas, katik iš Paryžiaus grįžęs dailininkas Antanas Gudaitis (šiuo metu Profesoriaujantis Vilniaus meno akademijoje), su kuriuo valandomis tada diskutuodavome apie moderninį meną. Jis buvo didelis Cézanne gerbėjas ir kaip tik buvo užsimojęs sukurti savo pirmą "cėzanišką" portretą, idėdamas jam ir dar naujesnių tapybinių elementų iš "fauves" laikotarpio, ypač daug ką iš Matisse manierų. Šiuo atžvilgiu tas jo sukurtas portretas buvo itin nusišėkęs, ir tai net dabar atžymi pats V. Vizgirda Lietuvių Enciklopedijoje (VIII tomas, 24 psl.).

Kadangi šio portreto modelispozuojoja netrukus atsitiktinai tapo mano žmona, tai bus suprantama, kad gavęs modelį aš vis norėjau dar įsigyti ir jo "cėzanišką" originalą. Bet Antanas vertino, kaip savo patį iškiliausią darbą, nenorėjo jo parduoti nei

gerus pinigus siūliusiems kitiems gerbėjams, nei man. Tik pagaliau 1944 m. pavasarį lankantis Vilniuje jis suminkštėjo ir suteikė šį portretą mums perleisti beveik už dyką, dėl senos draugystės. Deja, mūsų namuose šiauliuose Dvaro gatvėje 144 nr. jis tekabėjo vos porą mėnesių. Bėgdami iš Lietuvos, mes jį--o kvailybėl--palikome...

Jei į tuos namus vėliau įsikėlė ne kokie sovietiniai vandalai ir šio, kaip ir kitų paveikslių neišmetė ar nesunaikino, arba jis nebuvo perimtas sovietinių organų žinion, aš labai norėčiau ir prašyčiau, kad dailininkas pasiteirautų ir paieškotų, jei kūriny dingio ar buvo kieno kito nusavintas. Ši tapyba sovietų Lietuvoje dabar nemadoje, neigiamai ir niekinama. Tačiau tas Gudaičio kūriny lietuviško moderninio portreto raidoje, mano giliu įsitikinimu, visada paliks, kaip vienas iš ryškiausių ir gambiausių pionieriškumo įrašų. Man visada skauda, kai apie tai pagalvoju,--taip aš gailiuosi šio puikaus paveikslo...

Nesiekdamas jokių meno istorijos ir filosofijos gilesnių aiškinių, o tik atlikdamas kuklią laikraštiniško pareigą, sekančiose kronikose norėčiau kiek papasakoti apie Cézanne gyvenimą ir jo kančių kelią, labai būdingą visiems praeities, kaip lygiai ir dabarties modernistams. Naudojausi išimtinai prancūzų šaltiniais, ypač André Malraux "Tylos balsų" veikalui, Maurice Raynal knyga apie dailininką (Albert Skira bibliotekos serijoje "Mūsų laikų skonis"), Ambroise Vollard atsiminimais "Paul Cézanne, jo gyvenimas ir menas", o taip pat Henri Perruchot labai gyvai parašyta dailininko gyvenimo anekdotinė istorija straipsnių serijoje, tilpusioje "Paris-Presse- l'Intransigeant" dienraštyje 1959 m. rugsėjo mėnesį.

Visos minėtos knygos, berods išverstos taip pat anglų kalbon ir gaunamos kiekvienoje didesnėje Amerikos bibliotekoje. Šalia to, įvairių tautų meno istorikai ir kritikai apie Cézanne jau yra parašę dešimtis stambių veikalų ir monografijų. Ieškant gilesnio susipažinimo, ten turėtų nukrypti tamstų akys...

Sekantį kartą: "Gyvenimas,--tai baisul."

Konkursinė nuotrauka Nr. 51

Lipdom sniego senj...

VOKIETIJOS MINISTERIS

VASARIO 16 GIMNAZIJOJE

Vokiečių vyriausybės ministras pabėgėlių reikalams — prof. Dr. T. Oberlaender Vasario 16 proga gimnazijos dešimtmečio iškilmėse pats negalėjo dalyvauti, bet buvo atsiuntęs savo atstovą Vyr. valdžios patarėją Lueder.

Iš jo pranešimo patyręs apie lietuvių mokyklos vargus, ministras panorė pats vienas aplankyti gimnaziją, kurią jis buvo matęs prieš ketverius metus ir pasikalbėti su gimnazijos vadovybe apie dabartinius reikalus. Prof. Dr. T. Oberlaender atvažiavo į gimnaziją kovo 4 d. po pietų ir kalbėjosi su gimnazijos vadovybe ir Krašto valdybos reikalų vedėju apie pusvalandį laiko.

Iš sumų, surinktų pabėgėlių metų proga, ministras pažadėjo greit paskirti vienkartinę pašalpą, kurios dalį siūlė skirti mokytojams, nes jie už savo nelengvą darbą negauna nė pusės to atlyginimo koks mokamas vokiečių gimnazijoje, o kitą pašalpos dalį suvartoti pagal reikalus. Ministras taip pat pažadėjo kreiptis į Baden-Wuertembergo vyriausybę Stuttgarte, kad jos teritorijoje veikianti lietuvių gimnazija gautų pastovią pašalpą. Suminėjus būtiną reikalą

vietai seno medinio barako klaseis ir valgyklai pastatyti patvaresnį nebrangų pastatą, ministras Dr. T. Oberlaender pažadėjo reikalą paremti, jei gimnazija ieškotų beprocentinės paskolos.

Ministras džiaugėsi užjūrio lietuvių solidarumu bei išstverme, kad jau dešimtus metus jie savo aukomis išlaiko gimnaziją.

Gimnazijos vadovybė labai dėkinga Vokietijos Federalinės Vyriausybės ministriui Prof. Dr. T. Oberlaender už parodytą didelį palankumą Vasario 16 gimnazijai.

Vasario 16 Gimnazijos šiemetiniai abiturientai kovo 7-12 d. laikė brandos egzaminus raštu. Lietuvių kalbos ir literatūros egzaminui Baden-Wuertembergo Mokyklų Įstaiga atsiuntė tris temas: "Romantiniai bruožai M. Pečkauskaitės raštuose", "Meilės ir tikėjimo reikšmė žmogui pagal V. Krėvės dramą "Skirgailą", "Vieno tirono žlugimas" (pagal Putino dramą "Valdovo sūnų"). Trys abiturientai pasirinko antrąją temą ir trys — trečiąją.

Vokiečių kalbos ir literatūros egzaminui Mokyklų Įstaiga atsiuntė keturias temas: dvi atitrauktines ir dvi literatūrines: Filipo II likimas Fr. Schillerio dramoje "Don Carlos" ir "Mefistofelio reikšmė Fausto gyvenimui" (pagal Goethės "Faustą"). Visi abiturientai savo rašto darbams pasirinko šią pastarąją temą.

Brandos egzaminai žodžiu įvyks kovo 29-10 d. Abiturientai tada turės atskirti iš lietuvių kalbos ir literatūros, vokiečių kalbos ir literatūros, anglų kalbos, visuotinės ir Lietuvos istorijos, matematikos, fizikos ir lotynų kalbos. Iš rašomųjų darbų temų susidaro įspūdis, kad šiemet brandos egzaminai bus šiek tiek sunkesni negu pernai.

Kovo 4 d. Vasario 16 Gimnazija iškilmingai paminėjo šv. Kazimierą. Pamaldas ir pamokslą pasakė dr. kun. J. Navickas. Bendromis ateitininkų ir skautų jėgomis buvo suruošta programa. Apie šv. Kazimierą paskaitą laikė kun. J. Dėdinas. Meninę dalį atliko šių organizacijų nariai.

Jau prieš Kalėdas visos lietuviškos skautės pradėjo darbėlius Kaziuko mugėi Chicagoje ir kitur. Sausio 26 d. išsiuntė 82 eksponatus: įvairių juostų, tinklelių, staltiesėlių ir kt. Dalis tų rankdarbių praėjusį sekmadienį buvo parduojama Clevelande įvykusioje Kaziuko mugėje.

J. CIJUNSKAS

LAIKRODININKAS

Taiso ir parduoda laikrodžius, apyrankes ir kitas brangenybes. Sąžiningas ir garantuotas darbas prieinamomis kainomis.

753 E. 118 St.
Cleveland 8, Ohio
Telef.: LI 1-5466

Muz. V. Strolis paskaita

Kovo 18 d. negausus muzikos entuziastų būrelis, susirinkęs Angelų Karalienės par. salėje, Brooklyne, dideliu dėmesiu išklausė įdomios ir naudingos muz. V. Strolis paskaitos "Tarp Lenciūgėlio ir Stravinskio".

Prelegantą pristatė Akademinio Skautų Sąjūdžio New Yorko sk. pirm. V. Ramanauskas. Muz. V. Strolia, nors jaunas amžiumi, bet turtingas muzikinių žinių bagažu, tuoj užimponavo klausytojus savo giliu muzikiniu išsilavinimu.

Kruopščiai paruošta paskaita išlaikė klausytojų dėmesį net 3 valandas. Savo komentarus prelegentas pailiustravo pagrodamas kelias dešimtis užrekorduotų ištraukų iš įvairių muzikos kūrinių, o taip pat ir pats paskambindamas pianinu.

Nuo Bethoveno penktosios simfonijos iki avių bandos pailiustravimo "Don Kichote" prelegentas vedžiojo klausytojus po nuostabius muzikos labirintus. "Gera muzika turi ką nors pasakyti", tvirtino muz. V. Strolia. "Visai nesvarbu ką ji pasako, bet svarbu — kaip ji pasako". O muzikinio kūrinio vertę, paskaitininko nuomone, galima apspręsti, išnagrinėjant šiuos 4 elementus: ritmą, melodiją, harmoniją ir koloritą (spalvą, instrumentaciją).

Kiekvienas eilinis klausytojas, norėdamas pajusti muzikos grožį ir vertę, turi pirmą eilę atmesti savo priešišką nusistatymą muzikos atžvilgiu ("nesuprantu", "persunku" ir pan.) ir turi stengtis atpažinti melodiją ar kūrinio vientisumą. Nėra reikalo atpažinti ar tam tikras muzikos kūrinyje vaizduoja ką nors konkretaus. Ne konkrečių gyvenimo faktų yra muzikos grožis, bet minėtų keturių elementų darniame sujungime.

Muz. Strolia išnagrinėjo įvairias muzikinių kūrinių formas, palietė kai kurių kompozitorių charakteringus bruožus, išdėstė įvairius muzikos klausymo ir komponavimo būdus ir kt. Kai kurios detalės apsunkino klausytoją ir būtų buvę naudingiau jų neliesti. Tačiau prelegentas, jo žodžiais tariant, bandė sutraukti į šią paskaitą 12 metų kursą, tad paskaita ir užsitęsė ilgiau negu pageidautina.

J. M.

BALTIMORE

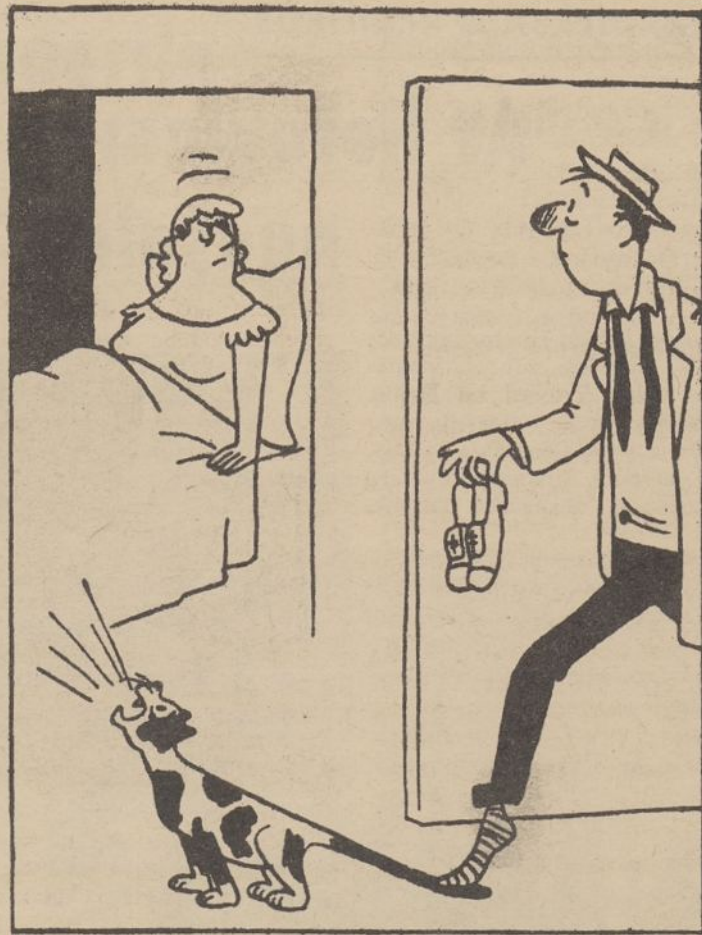
Iš BALF veiklos

Kovo 13 d. įvyko BALFo 64-to Baltimorės skyriaus metinis narių susirinkimas, kurį atidarė jau aštuntus metus pirmininkaujanti advokatė H. Armonienė. Šio susirinkimo sekretorium buvo Pranckonis.

H. Armonienė apgailestavo, kad į skyriaus šauktus susirinkimus nariai neatvyksta. Parengimų būta du — vakaras ir vienas piknikas. Ižd. Kazakevičius padarė pranešimą apie finansinį stovį. 1959 metais aukų gauta \$1151.65, loterijos davė \$544.67, kasoje \$60.30.

K. G.

CHARLESTON miesto gyventojai, negalėdami liūdyti teisme prieš savo vyrą, iškviatė į namus policiją. Atvykusius policininkus pakvietė į kambarį, liepė eiti į miegamąjį, patraukti lovą ir pakelti patiesalą. Nustebę policininkai įvykdė moters įsakymus. Pasirodė, jog grindyse vyras buvo paslėpęs 13 pusgalių naminės degtinės.

Nepasisekė...

Dirvos skaitytojai kviečiami atidaryti taupymo sąskaitas lietuvių vedamaj Taupymo Bendrovėj, kuri:

- moka 4% metinius dividendus (dividendai išmokami birželio 30 d. ir gruodžio 31 d.)

- apmoka visas pašto persiuntimo išlaidas.

MUTUAL Federal SAVINGS

and Loan Association

Chartered and Supervised by the United States Government
2202 W. CERMACK ROAD • CHICAGO 8, ILLINOIS
Phone: Virginia 7-7747 John J. Kazanuskas, Pres.

Lietuviai radijo ir televizijos aparatų reikalais kreipiasi į

BALYS Radio and Television

PARDAVIMAS IR TAISYMAS

Čia pat gausit elektrinius reikmenis, plokšteles, filmas, atvirukus.

2646 West 71 St. Telef. PR 8-5374
Chicago 29, Ill.

NAUJAI ATIDARYTA KIRPYKLA TORONTE HIGIENA

Vyrų, moterų ir vaikų kirpimas. Pigus ir mandagus patarnavimas.

Darbo valandos nuo 9 ryto iki 7 val. vakaro.

Trečiadieniais uždaryta.

2186 Dundas St. W. (kampas Roncesvalles)
Savininkai CICENAL

LIETUVISKI SORIAI, JUODA DUONA. AUKŠČIAUSIOS RŪŠIES RŪKYTI KUMPIAI. DESROS IR SKILANDŽIAI PIGIOMIS KAINOMIS GAUNAMI KRAUTUVĖJE

MARTHA & PETER LISAIUSKAS

6409 56 ROAD, MASPETH 78, N. Y.

Telephone: TWainig 4-8087

Prekes siunčiame ir per paštą.

IŠKIRPKITE IR ATSIŪSKITE ŠI KUPONĄ

Prašau atsiųsti _____

Nurodykit prekę _____

Nurodykit adresą: _____

Name _____

No. _____ Street _____ City _____ State _____

KOKIA LINKSMA KOMBINACIJA

Džiaugsmas...draugai...ir ugnim virtas Stroh's

Džiaugsmas ten, kur jį randi. Ir jį visada rasite, kada lengvesnis, švelnesnis Stroh's alus yra netoli. Nuo pirmo gurkšnio iki paskutinio lašo, joks kitas Amerikos alus neturi skonio, kaip Stroh's. Valgant kitur ar namuose, pridėkite ir Stroh's prie savo smagaus laiko!

JUMS PATIKS

Stroh's

ŠVIESESNIS

DABAR UŽ VIETINĖS KAINAS!

The Stroh Brewery Company, Detroit 26, Mich.

CLEVELANDE ir apylinkėse

• Ohio Lietuvių Gydytojų Draugijos susirinkimas šaukiamas balandžio 2 d., šeštadienį, 7 val. vak. Čiurlionio Ansamblio namuose.

• Liet. Teisininkų D-jos Clevelando sk. metinis narių susirinkimas įvyksta kovo 26 d., 4 v. p. p. F. Mackaus bute, 1443 E. 63 St.

• Plieno vyrijos nariai kovo 20 d. Čiurlionio Ansamblio namuose atšventė 29 metines sukaktuves. Minėjimą spalvingose Plieno tradicijose pravedė buvęs vyrijos vadas inž. Juozas Augustinavičius. Po minėjimo sekė tradicinis alutis, kuriame dalyvavo kitų draugiškų korporacijų nariai.

• Ona Jokubaitienė, tvarkydamosi apie namus, šalių gatvyje paslido ir nusilaužė koją. Gydosimi namuose.

• Pranas Visockis, iš Columbus, lankėsi Clevelande, apžiūrėjo Dirvą ir paliko \$5.00 auką.

Mirė Pranas Židonis

Sekmadienio vakare — 9:30 val. ligoninėje, širdies liga, mirė Pranas Židonis, daugelio Clevelando lietuvių organizacijų veiklus ir pareiškias narys. Aktyviai reiškęsi Bendruomenėje, Ramovėje, Tautinės Sąjungos skyriuje, priklausė Vilties Draugijai ir kt. Buvo gimęs 1914 metais kovo 26 d. Pušaloto valsč. Lietuvoj yra likęs brolis ir sesuo. Paskutiniojo karo metu beveik visą laiką praleido frontuose. Buvo j. leitenantas. Po karo gyveno Hanau stovykloje, aktyviai reiškęsi Dainavos ansamblyje.

Clevelando lietuviai, netekę pareiškimo nario, tikrai po pasiges. Įvairiausiuose parengimuose, kur visad dalyvaudavo, viena vieta tikrai liks neužimta. Pasiges ir lietuviškos organizacijos, kurių veiklą rėmė darbu ir savo ištekliais.

Pašarvotas Jakubauskų laidojimo namuose. Laidotuvės įvyks ketvirtadienį, kovo 24 d.

Praėjusį sekmadienį clevelandiečiai turėjo progos skaučių suruoštoje Kaziuko mugėje įsigyti gražių rankdarbių ir pasižiūrėti jaunųjų programos. Nuotraukoje vilniečiai veikėjai K. ir St. Lazdiniai kerpa mugės atidarymo juostą. Kairėje Neringos tunto atjutanė M. Leknickaitė ir tuntininkė Mockuvienė.

Plūdžinsko nuotrauka

• J. Kazlauskas Income Tax pareiškimus pildo Dirvoje kiekvieną šeštadienį nuo 9 val. iki 2 val. po pietų, arba pagal susitarimą telef. RE 1-7222.

Ieškoma moteris, sutinkanti pabūti prie vaikų 3 ir 4 m. amžiaus po 3 val. kasdien. Duodam kambarį ir primokam. Skambinti po 6 val. p. pietų MU 1-6585. (37)

Paraginkit savo pažįstamus užsiprenumeruoti Dirvą.

Naujiems skaitytojams prenumerata metams tik 8 doleriai

DUQUESNE UNIVERSITY TAMBURITZANS

WALTER W. KOLAR,

Director

SEKMADIENI,
BALANDŽIO 3, D., 1960

MUSIC HALL, 3:00 p.m.

- Dainos ir šokiai iš Pietų Slavijos
- Tikrieji tautiniai rūbai

Bilietai pas Burrows,
419 Euclid Ave.

ELECT GEORGE ZIMMERMAN JUDGE PROBATE COURT

HIGHEST QUALIFICATIONS — CAPABLE —
EXPERIENCED — SERVED AS ACTING
JUDGE IN CLEVELAND HEIGHTS
MUNICIPAL COURT.

VOTE FOR GEORGE ZIMMERMAN
REPUBLIC PRIMARY MAY 3, 1960.

DETROITO LIETUVIŲ ŽINIOS

50 dol. žurnalui Lituanus paremti

JAV Lietuvių Bendruomenės Detroito apylinkės valdyba, įvertindama lietuvių studentų anglų kalba leidžiamo žurnalo Lituanus reikšmę Lietuvos išlaisvinimo kovoje bei propagandoje amerikiečių tarpe, savo kovo 13 d. posėdyje paskyrė 50 dol. auką ir ją pasiuntė Lituanus vajeus komiteto pirmininkui Vytautui Kamantui, Clevelande.

11,000 dolerių apyvarta

Šiais metais JAV Lietuvių Bendruomenės Detroito apylinkės valdyba padarė apie vienuolika tūkstančių dolerių apyvartą. Smulkia apyskaitą visi galės išgirsti balandžio 3 d., 4 val. p. p. Hispanos Unidos salėje JAV LB Detroito apylinkės visuotiniame susirinkime.

V. Kutkus

ALTS skyriaus narių susirinkimas

Kovo 26 d. (šeštadienį), 6 v. v. p. Šepetų rezidencijoje — 19250 Orleans St., šaukiamas skyriaus narių visuotinis susirinkimas. Programoje svarbūs eina mieji klausimai.

Kviečiama visus narius skatinti dalyvauti. Po susirinkimo skyriaus narių ir jų šeimų bendra vakarienė.

Mergaičių dėmesiai

Pranešu, kad kovo 27 d., 12 val. vėl prasideda choro repetitijos, kurios bus kiekvieną sekmadienį, išskyrus Velykas iki Motinos dienos. Repetitijos bus toje pačioje vietoje, t. y. 1601 Clark St., Detroit 9, Mich., YMCA patalpose.

Kadangi daug mergaičių yra pareiškusios norą įstoti chorą, todėl kovo 27 d. bus priimamos naujos mergaitės. Chorą norima išplėsti iki šimto dainuojančio jaunimo, nes jau ir dabar, prijungus jaunuolius, būtų 76 asmenų jaunimo choras. Jaunuoliai, kurių dabar turiu 35, bus prijungti šių metų rudenį.

Toks gražus ir didelis ansamblis bus reikalingas, nes anksti šių metų rudenį bus ruošiamasi nuotaikingai lietuviškų dainų operetei pastatyti, kur reikės netik solo, duetų ir kvarteto partijas atlikti, bet ir reikės galingo jaunimo choro.

Jei Detroito visuomenė tuos gražius užsimojimus sveikins ir remis, tikiuosi, jaunimas jūsų neapvils.

St. Slizys

KOVO MĖNESIO MARGUTIS

Jau pasirodė trečias šių metų Margučio numeris, 32 puslapių, spalvotu viršeliu, įdomiais vaizdais ir įvairiu turiniu. Šiame numeryje randame: 1. Rytąjaus belaukiant, 2. Mintys apie scenos žmones ir žiūrovus, 3. Atsisveikinimas su dr. K. Oželiu, 4. Durbės mūšis prieš 700 metų, 5. Kaip buvo atplėštas Klaipėdos kraštas, 6. Važiuojam į aukso šalį, 7. Lietuvos vietovės, 8. Balsai be cenzūros, 9. Muravjovas, 10. Sveikatos neturėsimės neregėsi, 11. Dažniau klausim — mažiau klįsi, 12. Pedagoginis Lituanistikos Institutas Chicagoj, 13. Lietuviškų pasakų pasaulis, 14. Lietuvos eilėgones prisiminus, 15. Kokio didumo bus jūsų pensija, 16. Iš abiejų širdies pusų, 17. Lietuvių darbai ir veidai, 18. Babiros ir 19. Dienų varpai.

Viršelis padabintas dail. C. Janušo paveikslu, o kiti puslapiai — vaizdais iš lietuvių gyvenimo bei įvykių.

Norėdami susipažinti su Margučiu — pasiųskite savo adresą, ir gausite kelis numerius pirma pažinčiai. Margučio metinė prenumerata \$5.00 (Amerikoj ir bet kur kitus). Margučio administracijos adresas: 6755 S. Western Ave., Chicago 36, Ill.

Naujieji prenumeratoriai gaus nemokamai retus buv. prezidento A. Smetonos atsiminimus. Užsakę Margutį dviem metams temokėsime tik \$ 8.00 ir galėsime už \$4 pasirinkti knygų iš Marguty paskelbto knygų sąrašo.

Margutį leidžia Lilija Vanagaitienė; redaguoja dr. B. Dirmėkis, o spaudos ir iliustravimo darbą atlieka dail. V. Vijeikis. (sk.)

* LENKŲ sunkioji pramonė patekusi į "didelius sunkumus" dėl žaliavų stokos ir įmonių nepajėgimo išpildyti planus, — paskelbė oficiali Lenkijos žinių agentūra.

P. J. KERSIS

609 Society for Savings Bldg. — Cleveland, Ohio

OFISO TELEF.: Main 1-1773

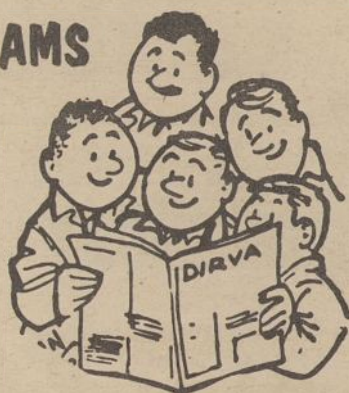
REZIDENCIJA: PENINSULA 2521

Norėdami pigiai pirkti namus mieste arba priemiestuose, kreipkitės į mane, gausite pigią kainą. Taipgi gausit patarnavimą įvairiuose apdraudamos-insurance reikaluose.

Sutaisau paskolas pirmo morkičio. Patarnavimas ir išpildymas garantuojama. Kreipkitės į mane telefonu arba asmeniškai.

JŪSŲ DRAUGAMS

DIRVOS
BŪTINAI
REIKIA

DIRVA jau eina triskart per savaitę, ir ji vis turtėja žiniomis bei vaizdais iš viso pasaulio lietuvių gyvenimo.

KAS DIRVOS NESKAITO — DAUG NUSTOJA!

Kodėl jūs savo draugams tik linkit viso geriausio?

Jūs verčiau jiems tai padarykit: pasirūpinkit, kad jie gautų DIRVĄ!

Tada Jūsų linkėjimai jiems pildysis pusantro šimto kartų per metus!

Užpildykit ir atsiųskit mums šią atkarpą:

PRADĖKITE SIŪSTI DIRVĄ

Kam

Kur

Susipažinti šešius numerius ☐

Kaip mano dovana, už kurią apmoku naujiems skaitytojams taikomu papigintu tarifu:

už 3 mėnesius — \$2.00 ☐

už 6 mėnesius — \$4.00 ☐

už pirmus metus — \$8.00 ☐

(Pažymėkite atitinkame langelyje savo užsakymą ir pridėkite atitinkamą mokestį, jei užsakote kaip dovana).

Užsakytojas:

(Vardas, pavardė)

(Adresas)

I. J. SAMAS JEWELER

Šveicariški ir geriausi Amerikos laikrodžiai. Laikrodžių taisymas. Brangenybės. Įvairus dovanų pasirinkimas.

7007 Superior Ave. Greta Ezella Theatre

Telef.: EX 1-3969. Bute: WA 1-2354

V. RICKUS PAINTING-DECORATIG INC. RESIDENCINIS IR KOMERCINIS DAŽYMAS

Korporacija turi pilnus apdraudimus. Įkainavimai nemokami. Klientų patogumui turime taip pat specialistus medžio, tinko ir kitiems namų remonto darbams.

Dabar jau yra pats laikas tartis dėl pavarario darbų.

Telefonuokite: PO 1-6035

658 E. 162 St., Cleveland, Ohio

EAST CLEVELAND — EUCLID & SUPERIOR AVE.
SAVINGS EARN OPEN EVERY SATURDAY UNTIL NOON

4%

SUPERIOR
SAVINGS

ACCOUNTS
INSURED TO
\$10,000

HOME AND
REMODELING LOANS

CORNER 68TH — SUPERIOR AVENUE

JAKUBS & SON

FUNERAL HOMES

Vėsinamas oras Jūsų patogumui

Della E. Jakubs & William J. Jakubs

Licensijuoti laidotuvių direktoriai ir balsamuotojai
35 metai simpatingo ir rimto patarnavimo.

6621 Edna Avenue
EN 1-1763

936 East 185 St.
KE 1-7770

DIRVA

Nr. 35

1960 m. kovo 23 d.

KAS IR KUR?

• Iš Washingtono, Lietuvos Atstovybės, gautas toks pranešimas: Lietuvos atstovo Washingtono J. Kajecko iniciatyva, ir Lietuvos Dipl. Tarnybos Šefo S. Lozoračio sutikimu, Dr. S. A. Bačkis, ligi šiol ėjęs atstovo pareigas Paryžiuje, perkeliamas į Lietuvos Pasitintynę Washingtono patarėju.

• Chicagoje susidarė lietuvių respublikonų organizacija, kuri kaip pastovus organas jungs visus lietuvius Illinois valstijoje, besidominčius politika ir remiančius respublikonų partiją. Įvykusiame gausiame susirinkime, nutarta registruotis, kaip Illinois Amerikos lietuvių respublikonų lyga. Organizacija jau įregistruota pagal Illinois valstijos įstatymus. Įrinkta laikinoji valdyba. Visi, besidomintieji lietuvių respublikonų lygos reikalais, kviečiami rašyti: American-Lithuanian Republican League, c/o E. A. Bartkus, Suite 710, 300 West Washington, Chicago 6, Ill.

• Inž. E. Bartkus pakviestas Respublikonų partijos vadovybės Washingtono, įėjo į respublikonų partijos Nationalities Advisory Committee lietuvių reikalams.

• Prel. M. Krupavičius atidavė spausdinti savo knygą "Kunigas Dievo ir žmogaus tarnyboje". Leidžia Draugas.

• Prieš 25 metus — 1935. II. 28 d., visoje Suomijoje labai iškilmingai paminėta suomių tautos epo "Kalevala" išleidimo 100 m. sukaktis. "Kalevalos Draugija" ta proga surengė Helsinkyje didelę šventę į kurią buvo pakviestas garbės svečiu "Kalevalos" vertėjas į lietuvių kalbą, a. a. kan. Adolfas Sabaliauskas. Dabar tą sukaktį paminėjo didžiausias Suomijos dienraštis Helsingin Sanomat.

• Gedimino Liaukaus dailės kūrinyje buvo premijuotas Connecticut Academy of Fine Art vykstančio 50 metų sukakties meno parodoje. Joje yra išstatyta 148 Amerikos dailininkų kūrinių.

Gediminas Liaukus 1959 m. pavasarį yra baigęs University of Hartford ir gavęs Bachelor of Fine Art laipsnį.

• Lituanus žurnalas pasikeičia leidiniais su daugeliu žurnalų, leidžiamų JAV ir užsienyje. Jų ateina iš Indijos, Nauj. Zelandijos, Šveicarijos, Vokietijos, Anglijos, Prancūzijos. Tai naudingas ryšys, kurio dėka lietuvių vardas yra paminimas užsienio spaudoje.

Kovo mėnuo skirtas Lituanus remti. Siųskime aukas šiuo adresu: LITUANUS, 916 Willoughby Ave., Brooklyn, N. Y.

Dirvą pasiūlyk savo kaimynui susipažinti

Vienerių metų mirties sukakties dienoje, už mūsų mylimą ir neužmirštamą vyrą ir tėvelį
dipl. inž. PRANĄ DRASUTĮ

š. m. kovo 26 d., šeštadienį, 8 val. ryto šv. Jurgio bažnyčioje Clevelande, ir Vokietijoje — Heideberge, kur studijuoja duktė, bus laikomos šv. Mišios su egzekvijomis.

Velionies prietelius ir pažįstamus kviečiame dalyvauti pamaldose, negalinčius atvykti, prašome tą dieną jį prisiminti savo maldose.

Žmona ir duktė

A. A.

POVILUI KRIŠČIŪNUI

mirus, jo žmonai ANELEI, JUOZO ir ONOS

KRIŠČIŪNŲ šeimai ir visiems kitiems giminai-

čiams reiškiamo gilią užuojautą ir kartu liūdime

El. ir Pov. Mikšys

Mielam bičiuliui

BALIUI STEPONIUI

jo mylimai motinai mirus, užuojautą reiškia ir

kartu liūdi

**V. A. Vaikšnorų,
E. J. Valašinių,
J. V. Masų šeimos**

Mielam

BALIUI STEPONIUI,

jo motinai mirus, gilią užuojautą reiškia

D. ir Al. Skrabuliai

Jaunosios "vaizbunės" G. Bačiulytė, G. Stuogytė ir S. Obelenytė laukia pirkėjų Clevelande surnoštojo Kaziuko mugėj.

BOSTONO LIETUVIŲ ŽINIOS

Dr. Br. Baškys pradėjo dirbti Bostono Universitete

Praėjusį pavasarį apgy-nęs disertaciją ir gavęs Ph. D., Br. Baškys pradėjo dirbti Bostono Universiteto Medicinos Mokykloje mokomąjį darbą. Kovo 16 d. jis skaitė savo pirmąją paskaitą Medicinos Mokyklos I-jo kurso studentams. Jo įžanginės paskaitos buvo atėjęs paklausyti ir vienas kitas profesūros narys.

Dr. Br. Baškys dėstė riebalų teorijas, pabrėždamas, kad ta mokslo sritis dar yra mažai ištirta. Jis pats toje srityje dirba mokslinį darbą remiamas Amerikos širdies Asociacijos. Be Bostono Universiteto, Dr. Br. Baškys yra pakviestas dirbti ir Tufts Universitete.

Dail. J. Pautieniaus paroda

A. L. T. Sąjungos Bostono skyrius rengia dail. J. Pautieniaus kūrinių apžval-

CHICAGO

Tautinės Sąjungos skyriaus susirinkimas

A. L. Tautinės S-gos Chicago skyr. valdyba šaukia narių susirinkimą, kuris įvyks kovo 26 d., 17 val. 30 min. B. Pakšto svetainėje — 2801 W. 38 St.

Po susirinkimo toje pat salėje — 19:30 v. bus arbata, kurioje programą išpildys sol. Bildušienė, akomp. muz. A. Nakui ir B. Pakšto orkestras.

Skyriaus nariai, o taip pat svečiai, kviečiami skaitlingai dalyvauti.

• **Kriščiūnui Povilui mirus Chicagoje**, vieton gėlių, skiria \$15 auką Vasario 16 gimnazijai El. ir Pov. Mikšys, Clevelande.

• **Lietuvių Bendruomenės Cicero apylinkė** leidžia ilustruotą laikraštėlį "Cicero Lietuvis". Iš viso išėjo penki numeriai. Redaguoja V. Linas, E. Šulaitis ir J. Kreivėnas.

ginę parodą, kurios atidarymas įvyks Tautinės Sąjungos namuose — 484 E. 4 St., So. Bostone, balandžio 3 d. (sekmadienį) 2 val. po pietų.

Šios parodos garbės globėjais yra: architektas Vl. Adomavičius, dail. V. Andriūšis, J. Kasmauskas, A. Matjoška — skyr. pirm., St. Santvaras ir J. Vaičaitis. Paroda tęsis visą savaitę. Bus atidaryta kasdien nuo 4 v. p. p. iki 9 v. v. šeštadienį nuo 9 v. ryto iki 8 v. vakaro.

• **Jonas Adomonis**, žinomas Bostono biznierių ir lietuviškos veiklos rėmėjas, atidarys "Trans Atlantic Travel Service" — 390 W. Broadway, So. Boston, tel. AN 8-8764. Ši turizmo įstaiga tarnaus vykstantiems į visus Europos ir kitus kraštus. Taip pat ir vykstantiems į Sovietų Sąjungą. O taip pat bilietus parūpins keliaujantiems po JAV ir Pietų Ameriką lėktuvais, laivais, traukiniais ir autobusais.

J. Adomonis praėjusiais metais ilgesnį laiką būvojo Europoje ir gerai išstudijavo turizmo reikalus.

• **General Parcel & Travel Co. Boston**, M. Kavaliausko vadovauta siuntinių įstaiga, nuo kovo 1 dienos pertvarkyta, papildyta reikalingomis siuntiniams prekėmis, kurios labai atpigintos ir perkelta į naujas patalpas — 359 W. Broadway, So. Boston. Tel. AN 8-5040.

TORONTO

KURĖJŲ-SAVANORIŲ METINIS SUSIRINKIMAS

Kūrėjų-savanorių Toronto skyriaus metinis narių susirinkimas įvyko kovo 6 d. Lietuvių Namuose. Susirinkimui pirmininkavo J. Matulionis.

Iš pranešimų, kuriuos da-

Mažosios Lietuvos lietuvių choras Aida, diriguojamas Jurgio Lampsacio, atliko Užgavėnių šūpinio programą Chicagoje. M. Nagio nuotrauka

NEW YORK

Stella Abraitienė, ALT S-gos veikėja New Yorke, grįžo iš Chicago, kur ji praleido savaitę atostogų pas brolių J. Zostautą. Taip pat aplankė Eugenijų ir Danguolę Bartkus ir kitus draugus.

• **Vladas Žilinskas** kovo 19 d. susituko su Dorothy Randolph.

• **Valerija Butkienė**, iš Great Neck, N. Y., išskrido į Venezuelą aplankyti savo dukters. Ji, palikusi čia šalį žiemą, džiaugiasi Venezuelos šiltu klimatu ir ža-

Chicagoje dideliu pasisekimu praėjo lietuvių dailininkų paroda, kurioje dalyvavo su savo darbais dailininkai Buračas, Dagys, Janušas, Markulis, Mieliulis, Mozgers, Pautienius, Pilipauskas, Plechavičienė, Rūkštelė, Stančikaitė, Tamoliūnas, Vaitiekūnas, Vijeikis ir Witkus. Nuotraukoj parodos svečiai klausosi dail. V. Vaitiekūno kalbos. Svečių tarpe matyti Blinstrubai, Ivanauskas, Jasaitis, Degutis, Paplėnas ir kiti.

V. Noreikos nuotrauka

rė dr. A. Zubrys, St. Banelis ir St. Čepas, paaiškėjo, kad metų bėgyje buvo suruošta 2 pobūviai, kurie davė virš 300 dolerių gryno pelno. Kariuomenės šventės proga, prie lietuviškų parapijų bažnyčių buvo praves-tos rinkliavos ir surinkta apie 270 dolerių.

Kalėdų ir Velykų švenčių progomis buvo pasiųsta \$200 Lietuvos kūrėjų-savanorių skyriui Vokietijoje, kad suteiktų paramą laisvės kovų invalidams ir kūrėjams savanoriams dėl senyvo amžiaus ir nustojimo sveikatos patekusiems į sunkią padėtį. Taip pat vienas kitas sušelpas sunkiai sergantis vietoje.

Išigyta dail. T. Valiaus darbo vėliava ir senovinio pavyzdžio trikampiai, dėvimi ant kairės rankovės. Vėliavos fundatorius yra žinomas visuomenininkas dr. Kl. Liutkus, o trikampius pagamino ir skyriui padovanojo p. Poniškienė. Šio pavyzdžio trikampiai buvo dėvimi savanorių Lietuvos Nepriklausomybės kovų metu, kol dar neturėta kairių uniformų.

Slaptu balsavimu į valdybą išrinkta: dr. A. Zubrys — pirm., St. Banelis —

da pabūti apie du mėnesius.

• **Jokūbas Stukas**, Lietuvos Atsiminimų radijo direktorius, šiuo metu keliauja aplink pasaulį ir Dirvos skaitytojams siunčia linkėjimus iš Pietų Afrikos. Jis, iš New Yorko kelionę pradėjęs kovo 2 dieną, dar aplankys Lebanon, Izraelį, Turkiją, Graikiją, Jugoslaviją, Lenkiją, Čekoslovakiją, Šveicariją ir k. Bus 23 valstybėse. Išvyko savo įstaigos siunčiamas prekybiniais reikalais.

• **Aldona Augustinavičienė**, iš Clevelando, skaitys literatūrinę paskaitą Lietuvių Moterų Atstovybės ruošiamoj tradicinėje Mergučių šventėje, kuri įvyks balandžio 24 dieną, Carnegie Endowment salėje, New Yorke.

• **Pabaltijo Moterų Taryba**, kurios Lietuvių Atstovybės pirmininkė yra Ligija Bie-liukienė, minės 13 metų sukaktį. Ta proga bal. 3 d., Baltų Laisvės Namuose, 131 East 70 St., New Yorke, įvyks iškilmingas aktas su lietuvių, latvių ir estų meline programa.

• **Lietuvių Moterų Atstovybės klubas** New Yorke vadovaujamas Vincės Leskaitytės, kovo 13 d. surengė sekmadienio popietę, kurioje dr. H. Montvilienė skaitė paskaitą apie matematikos vaidmenį gamtos moksluose. Diskusijose dalyvavo Ignaitis, Z. Raulinaitis. Žaibiškis ir kt. Po to įvyko vaisių dalyvausiant apie 40 žmonių.

E. Č.